

โครงสร้างกองทัพไทยกับการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพกับองค์การสหประชาชาติของทหาร
หญิงไทย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Hierarchy of Thai Army and Thai Female Soldiers' Participation
in UN Peacekeeping Operation

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

โครงสร้างกองทัพไทยกับการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพ
กับองค์การสหประชาชาติของทหารหญิงไทย

โดย

ร.อ.หญิงเกศสุดา ช่างต่อ

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร.กรพินธุ์ พัวพันสวัสดิ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สรวิศ ชัยนาม)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.กรพินธุ์ พัวพันสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เกศสุตา ช่างต่อ : โครงสร้างกองทัพไทยกับการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพกับองค์การสหประชาชาติของทหารหญิงไทย. (The Hierarchy of Thai Army and Thai Female Soldiers' Participation in UN Peacekeeping Operation) อ.ที่ปรึกษา
หลัก : อ. ดร.กรพินธุ์ พัวพันธ์สวัสดิ์

ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มักจะส่งผลกระทบต่อสตรีและเด็ก ทำให้ทหารหญิงมีความสำคัญในภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติเพราะทหารหญิงสามารถเข้าถึงตลอดจนพูดคุยสอบถามข้อมูลจากกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบได้ดีกว่าทหารชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ได้รับผลกระทบในประเทศมุสลิม ด้วยสาเหตุนี้ทำให้องค์การสหประชาชาติร้องขอทหารหญิงจากประเทศสมาชิกเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพ ประเทศไทยหนึ่งในประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจึงส่งทหารหญิงเข้าร่วมภารกิจจนทำให้ได้รับคำชื่นชมมากมาย เป็นผลให้กองทัพไทยได้มีการเพิ่มบทบาทและนำเสนอภาพของทหารหญิงมากขึ้น ทั้งนี้โครงสร้างกองทัพไทยถูกสถาปนาขึ้นเป็นพื้นที่ทางสังคมแบบชายเป็นใหญ่ ทำให้สถานะของทหารหญิงเป็นเพียงฝ่ายสนับสนุนของกองทัพไทยเท่านั้น ดังนั้นบทความวิชาการนี้จึงศึกษาข้อจำกัดของบทบาททหารหญิงไทยในภารกิจรักษาสันติภาพอันเนื่องมาจากโครงสร้างชายเป็นใหญ่ของกองทัพไทยเพื่อทำความเข้าใจความย้อนแย้งที่เกิดขึ้น นำมาซึ่งการหาแนวทางสนับสนุนบทบาททหารหญิงไทยในภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของทหารหญิงไทยพบว่าทหารหญิงไทยเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ในทางกลับกันพบว่าการส่งทหารหญิงภายใต้รากฐานปิตาธิปไตยของกองทัพไทยในเข้าร่วมภารกิจนั้นยังมีข้อจำกัดหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นแนวทางการคัดเลือกทหารหญิงเข้าร่วมปฏิบัติภารกิจซึ่งกีดกันทหารหญิงส่วนใหญ่ในองค์กร อีกทั้งตำแหน่งและความก้าวหน้าของทหารหญิงไทยในกองทัพไทยภายหลังการไปปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพ และสุดท้ายการจำกัดบทบาทของทหารหญิงภายใต้รากฐานการมีอำนาจเหนือกว่าของทหารชาย โดยสรุปกองทัพไทยควรมีการส่งเสริมให้ทหารหญิงมีบทบาทมากยิ่งขึ้นตามความรู้ ความสามารถ ด้วยการเปลี่ยนกฎระเบียบเพื่อเปิดทางให้ทหารหญิงผู้มีความสามารถได้เข้าปฏิบัติงานในภารกิจที่สำคัญมากขึ้น

สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2563 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6180910024 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: patriarchy, Thai army, female soldiers, United Nations peacekeeping mission

Katesuda Changtoa : The Hierarchy of Thai Army and Thai Female Soldiers' Participation in UN Peacekeeping Operation. Advisor: KHORAPIN PHUAPHANSAWAT, Ph.D.

New kinds of threat tend to put women and children in vulnerable positions today. This makes female soldiers important in UN peacekeeping missions because they are able to get information from affected groups than male soldiers, especially, those affected in Muslim countries. For this reason, the United Nations has asked female soldiers from member states to join the peacekeeping mission. Thailand, one of the members of the United Nations, has been actively joining the mission and received positive feedbacks. It seems that Thai female soldiers play a bigger role; therefore, gender equality in Thailand has been improved. However, this paper argues that the patriarchal structure of the Thai army remains unchanged and is thus a major obstacle for gender equality within the organization. In other words, female soldiers are playing only supporting roles in the Thai army. In addition, they lack both opportunity and endorsement in their working life. This paper examines how Thai female soldiers who, on the one hand, participated actively in peacekeeping missions, but have been put under the patriarchal structure of the Thai army, on the other. This paper attempts to understand the tension and find ways to further support gender equality within the Thai army. It founds that although Thai female soldiers are accepted internationally, they are facing several limitations back home. First, the selection process is heavily biased resulting in excluding the majority of female soldiers. Second, the post-peacekeeping career path for these women is neither secured nor promising in comparison to their male counterparts. Last, the peacekeeping role itself reflects the gender division of labor under patriarchy. Therefore, this paper concludes that The Royal Thai Army should encourage female soldiers to play a greater role based on their knowledge and skills. It is crucial to revoke and change some rules so that more female soldiers would be able to participate more diverse missions and received equally respect and support from the organization.

Field of Study: International Relations

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง “โครงสร้างกองทัพไทยกับการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพกับองค์การสหประชาชาติของทหารหญิงไทย” สำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้เขียนได้โอกาสและกำลังใจที่ดีเสมอมา

เหนือสิ่งใดในโลก ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว ญาติพี่น้องอันเป็นที่รักยิ่งที่คอยผลักดันให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งในทุก ๆ ด้าน อำนวยความสะดวกให้ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าศึกษาระดับมหาบัณฑิตในครั้งนี้

อีกท่านหนึ่งที่ทำให้ความกรุณาผู้เขียนเป็นอย่างสูงมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณท่าน อาจารย์ ดร. กรพินธุ์ พัวพนสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ได้ให้ความรู้ แนวคิดและคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่มีคุณค่า ให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ศาสตราจารย์ สรวิศ ชัยนาม และ ท่านอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พิสุทธิ์ บุชบาร์ตัน ประธานและกรรมการการสอบสารนิพนธ์ ตลอดจนคณาจารย์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ขัดเกลาความรู้และทักษะการเรียนการศึกษาให้แก่ข้าพเจ้า และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของคณะทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าเป็นอย่างมากในด้านการติดต่อประสานงานและการสนับสนุนในด้านการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ดร.เอกราช บำรุงไทยชัยชาญ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบชิ้นงาน ตลอดจนให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้กระทั่งสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณพี่ ๆ ศูนย์สันติภาพ กองบัญชาการกองทัพไทยและผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่เอื้อข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าน พันเอก ชรรค์ชิต วิชาวรรณ รุ่นพี่ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เรียบเรียงบทความจุดประกายให้ผู้เขียนสามารถตั้งคำถามในการศึกษาตลอดจนรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้าในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

ในท้ายที่สุดขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน เพื่อนร่วมงานและเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ร่วมทุกข์ร่วมสุขคอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยดีตลอดมา

เกศสุดา ช่างต่อ

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทนำ	1
1. โครงสร้างและภารกิจกองทัพไทย	4
2. ทหารหญิงกับกองทัพไทย	10
3. ประเทศไทยกับภารกิจรักษาสันติภาพ	12
4. ภารกิจรักษาสันติภาพและการส่งเสริมบทบาทของทหารหญิง	16
5. การส่งเสริมบทบาททหารหญิงไทย	18
6. ข้อจำกัดทางโครงสร้างกองทัพไทยต่อการส่งเสริมบทบาทของทหารหญิงไทยเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของ องค์การสหประชาชาติ	32
6.1 ข้อจำกัดด้านกระบวนการคัดเลือก.....	32
6.2 ตำแหน่งของทหารหญิงไทยหลังการไปปฏิบัติภารกิจในกองทัพไทย.....	35
6.3 การแบ่งงานกันทำตามบทบาททางเพศ (gender division of labor).....	37
7. วิเคราะห์ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	39
บรรณานุกรม.....	41
ประวัติผู้เขียน.....	49

บทนำ

ประเทศไทยมีค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และระบบสังคม ที่หล่อหลอมให้สังคมไทยในทุกยุคทุกสมัยยอมรับในอำนาจชายเป็นใหญ่หรือปิตาธิปไตย โดยสังคมให้ความสำคัญกับผู้หญิงเฉพาะในบทบาทหน้าที่ของแม่และภรรยาที่ดี ซึ่งมีหน้าที่หลักในการดูแลบ้าน ดูแลผู้ชาย โดยเฉพาะสามีซึ่งถือเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงตกอยู่ในสถานภาพเสียเปรียบและมีฐานะที่ด้อยกว่าผู้ชายเสมอมา ทำให้เกิดค่านิยมเกี่ยวกับเพศที่ไม่มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบบุคลิกลักษณะ บุคลิกภาพ พฤติกรรม และรูปร่าง¹

กองทัพไทยเป็นหน่วยงานที่มีโครงสร้างเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนทหารชายมากกว่าทหารหญิง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนให้ทหารชายดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาระดับสูงในหน่วยงานหลักของกองทัพและเข้าร่วมปฏิบัติการกิจที่สำคัญ จากการศึกษาจำนวนและสัดส่วนการบรรจุข้าราชการทหารหญิงในส่วนราชการต่าง ๆ ของกองทัพไทย พบว่ามีทหารหญิงทั้งหมด 22,203 นาย คิดเป็นร้อยละ 8.78 จากจำนวนข้าราชการทหารทั้งหมดของกองทัพไทย² โดยทหารหญิงเหล่านี้ถูกบรรจุเข้ารับราชการทหารในตำแหน่งงานรองของกองทัพไทย การถูกรับราชการทหารในตำแหน่งงานรองของกองทัพไทยสามารถกล่าวได้ว่ากองทัพไทยถูกสถาปนาภายใต้ระบอบปิตาธิปไตย เฉกเช่นโครงสร้างอำนาจของกองทัพทหารอื่น ๆ ในโลก ดังที่Joshua Goldstein กล่าวไว้ในมุมมองด้านการทหารว่าด้วยเรื่องสงคราม ผู้หญิงมักถูกมองว่าเป็น “สมบัติ” ของชาติที่ทหารชายพึงต้องปกป้องคุ้มครอง³ ทศนคติชายเป็นใหญ่ได้แผ่ฝังลงไปใ้กองทัพแทบจะทั่วโลกและสะท้อนว่า สถาบันทหารคือสถาบันที่มีลักษณะชายเป็นใหญ่และกดทับผู้หญิงอย่างเป็นสากล

ในกรณีของกองทัพไทย การปรากฏให้เห็นถึงสถานะชายเป็นใหญ่ สามารถพิจารณาได้จากข้อบังคับกติกาสถาบันว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. 2527 ให้พิจารณาบรรจุทหารหญิงในตำแหน่งอัตราที่มีได้ทำการรบโดยตรง⁴ ดังนั้นทหารหญิงจึงไม่สามารถบรรจุเข้าทำงานได้ในหน่วยงานบางหน่วยงานของ

¹ Abeda Sultana, "Patriarchy and Woman's Subordination: A Theoretical Analysis," *The Arts Faculty Journal* (2010-2011): 14-16, <https://www.semanticscholar.org/paper/Patriarchy-and-Womens-Subordination%3A-A-Theoretical-Sultana/1b7e4b01c57fe60b562be3609aa2eebe4d348b41>.

² ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) เรื่อง บทบาททหารหญิงกับการกิจด้านการทหาร (สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ), 26.

³ Joshua Goldstein, *War and Gender* (Cambridge University Press, 2001), 369.

⁴ "ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. 2527," accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <http://www.aavn-school.ac.th/avn/WEB>.

กองทัพ เช่น เหล่าทหารราบ เหล่าทหารม้า เหล่าทหารปืนใหญ่ เป็นต้น ซึ่งทหารหญิงส่วนใหญ่จะถูกให้รับราชการในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับงานเอกสาร งานธุรการ งานด้านสาธารณสุข เป็นต้น ลักษณะงานดังกล่าวทำให้โอกาสที่ทหารหญิงจะได้ขึ้นเป็นผู้บังคับบัญชาในระดับสูงสุดของกองทัพมีความเป็นไปได้ไม่น้อยเช่น ตำแหน่งผู้บัญชาการกรม ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาเหล่าทัพ อีกทั้งกองทัพยังมีข้อกำหนดอื่นที่กีดกันทหารหญิงไม่ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่ทางราชการ เช่น การระบุเกณฑ์สำหรับการเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรหลักทางทหาร เช่น โรงเรียนเสนาธิการทหาร⁵ ทำให้ทหารหญิงได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นยศและตำแหน่งช้าและยากกว่าทหารชาย

สำหรับกองทัพไทย ทหารหญิงเป็นเพียงตัวประกอบของกองทัพเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม ทหารหญิงกลับมามีบทบาทที่สำคัญในสายตาของนานาชาติผ่านการปฏิบัติหน้าที่ผู้รักษาสันติภาพในภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ โดยเอกสารของกองทัพไทยระบุว่า จากความอ่อนโยนและความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้รักษาสันติภาพหญิงทำให้สามารถเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁶ สอดคล้องกับแนวคิดของคาริมและเบรดสเลย์ (Sabrina Karim and Kyle Beardsley) กล่าวถึงการเพิ่มจำนวนและบทบาททหารหญิงในพื้นที่ซึ่งมีความรุนแรงทางเพศสภาพ อย่างชัดเจนในช่วงปี ค.ศ. 2000 - ค.ศ. 2010⁷ ซึ่งการเพิ่มจำนวนและบทบาทของทหารหญิงนั้นเกิดจากข้อจำกัดของสภาวะที่ผู้รักษาสันติภาพเพศชายไม่สามารถเข้าช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบได้ในบางกรณี เช่น การเข้าช่วยเหลือกลุ่มสตรีและเด็กในประเทศมุสลิม ซึ่งมีข้อจำกัดทางศาสนาว่าด้วยเรื่องการปฏิบัติระหว่างบุรุษและสตรี ห้ามไม่ให้สตรีมีปฏิสัมพันธ์กับชายอื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว ปัญหาดังกล่าวถูกมองว่าสามารถแก้ไขได้โดยใช้ผู้รักษาสันติภาพหญิงผ่านการอาศัยบทบาทหรือภาพ “ความเป็นหญิง” ที่มาเอื้อให้ผู้รักษาสันติภาพหญิงเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้องค์การสหประชาชาติในฐานะเป็นองค์การในการดำเนินงานด้านสันติภาพมุ่งสร้างความร่วมมือระหว่างนานาชาติในการแก้ไขปัญหาใน

⁵ กรมยุทธศึกษาทหารบก, ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วย โรงเรียนเสนาธิการทหารบก พ.ศ.2552, (2552).

⁶ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ.

⁷ Sabrina Karim and Kyle Beardsley, "Female Peacekeepers and Gender Balancing: Token Gestures or Informed Policymaking?," *International Interactions* 39, no. 4 (2013/09/01 2013): 477, <https://doi.org/10.1080/03050629.2013.805131>, <https://doi.org/10.1080/03050629.2013.805131>.

⁸ "Promoting Gender Equality in Muslim Contexts-Women's voices must not be silenced," United Nations, accessed May 1, 2020, <https://www.un.org/en/chronicle/article/promoting-gender-equality-muslim-contexts-womens-voices-must-not-be-silenced>.

ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิทธิมนุษยชน⁹ ทำให้องค์การสหประชาชาติมีการร้องขอให้ประเทศสมาชิก ส่งทหารหญิงเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพเพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริง นำมาซึ่งการวางแผนและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ความขัดแย้ง¹⁰

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจึงจัดส่งทหารหญิงเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพตามที่ยังคงมีการร้องขอ จากอดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยได้ สนับสนุนทหารหญิงเข้าร่วมภารกิจจำนวนทั้งสิ้น 7 ภารกิจ 133 นาย ปฏิบัติภารกิจเสร็จสิ้นแล้ว 4 ภารกิจ ปัจจุบันเหลือทหารหญิงปฏิบัติหน้าที่อยู่เพียง 3 ภารกิจ¹¹ และในระหว่างปี ค.ศ. 2010 – ค.ศ. 2020 กองทัพไทยส่งทหารหญิงเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติคิดเป็น ร้อยละ 19.17¹² ซึ่งร้อยละของทหารหญิงที่เข้าร่วมภารกิจมีจำนวนมากกว่าร้อยละของทหารหญิงใน กองทัพไทย สามารถกล่าวได้ว่าองค์การสหประชาชาติและนานาชาติมองทหารหญิงเป็นฟันเฟืองที่สำคัญในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ซึ่งขัดแย้งกับสังคมปิตาธิปไตยของกองทัพไทย ดังที่เคยได้อธิบายไว้ด้วยเรื่องชายเป็นใหญ่และการถูกกดทับด้านเพศสภาพของสตรี โครงสร้างสังคมในระบอบชายเป็นใหญ่ โดยผลของอุดมการณ์ดังกล่าวนำมาซึ่งอุปสรรคที่สำคัญต่อความก้าวหน้าและการพัฒนาสตรี แสดงถึงภาพผู้หญิงเป็นชนชั้นสองในสังคม¹³ ที่คนคิดดังกล่าวสะท้อนได้ว่าทหารหญิงเป็นเพียงส่วนสนับสนุนของกองทัพเท่านั้น

จากความสำคัญของบทบาททหารหญิงไทยดังที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสู่ประเด็นคำถามที่ว่า ด้วยลักษณะโครงสร้างทางอำนาจของกองทัพไทยที่เอื้อให้ชายเป็นใหญ่ในองค์กรนี้ เราจะสามารถทำความเข้าใจบทบาททหารหญิงไทยในภารกิจรักษาสันติภาพภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าวได้อย่างไร อีกนัยหนึ่งบทความวิชาการฉบับนี้มุ่งศึกษาข้อจำกัดของทหารหญิงผ่านโครงสร้างกองทัพไทย เพื่อหา

⁹ "Peace, dignity and equality on a healthy planet," The United Nations, accessed May 1, 2020, <https://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html>.

¹⁰ Lauren Rutherford, "Women, Peace and Security Examining the Impact of Resolution 1325 on UN Disarmament and Demobilization Programs," *Queen's Policy Review* 1 (2010): 11-12, https://www.peacewomen.org/sites/default/files/wps-1325-ddrr_impact1325disarmamentdemobilization_queenspolicyreview_spring2010_0.pdf.

¹¹ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ทหารหญิงของกองทัพไทยในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพเป็นหน่วย.

¹² ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, รายชื่อการสนับสนุนกำลังประเทษบุคคลแก่ภารกิจรักษาสันติภาพ ในท้วง ม.ค.49 - ปัจจุบัน.

¹³ Sultana, "Patriarchy and Woman's Subordination: A Theoretical Analysis," 14-16.

แนวทางสนับสนุนและส่งเสริมบทบาททหารหญิงไทยนำมาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ส่วน ส่วนแรกจะกล่าวถึงโครงสร้างและภารกิจกองทัพไทย ส่วนถัดมากล่าวถึงทหารหญิงกับกองทัพไทย ส่วนที่สามกล่าวถึงประเทศไทยกับภารกิจรักษาสันติภาพ ส่วนที่สี่กล่าวถึงภารกิจรักษาสันติภาพและการส่งเสริมบทบาทของทหารหญิง ส่วนที่ห้ากล่าวถึงการส่งเสริมบทบาททหารหญิงไทย ส่วนที่หกกล่าวถึงข้อจำกัดทางโครงสร้างกองทัพไทยต่อการส่งทหารหญิงไทยเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ และส่วนสุดท้ายกล่าวถึงบทวิเคราะห์ สรุปและข้อเสนอแนะ

1. โครงสร้างและภารกิจกองทัพไทย

กองทัพบกเป็นกองทัพที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย กองทัพบกถูกปฏิรูปให้มีรูปแบบเหมือนชาติตะวันตกครั้งแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เพื่อรับมือกับการคุกคามรูปแบบใหม่จากอังกฤษ (หลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง) โดยแบ่งการควบคุมกองทหารในกรุงเทพมหานครออกเป็น 2 ส่วน คือ ทหารสังกัดพระบรมมหาราชวังขึ้นตรงต่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และทหารสังกัดพระบรมราชวัง (วังหน้า) ขึ้นตรงต่อพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระมหากษัตริย์พระองค์ที่สองในสมัยนั้น) ส่วนทหารหัวเมืองแยกขึ้นกับสมุหพระกลาโหมและสมุหนายก¹⁴

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โครงสร้างของกองทัพถูกปฏิรูปตามแบบอย่างอารยประเทศเพื่อให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสร้างเสถียรภาพภายใน ป้องกันราชอาณาจักรจากอิทธิพลของชาติมหาอำนาจตะวันตกที่กำลังขยายอิทธิพลเข้ามาประเทศแถบเอเชียในช่วงเวลานั้น อย่างไรก็ตามราชอาณาจักรสยาม (ประเทศไทย) ยังประสบกับปัญหาการขาดความรู้ในวิชาการทหารสมัยใหม่ จึงมีการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมส่งพระราชโอรสพระบรมวงศานุวงศ์ บุตรหลานเจ้านายและข้าราชการชายไปศึกษาวิชาทหารในทวีปยุโรป เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธไมตรีอันดีต่อมิตรประเทศ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนากิจการทหารให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศโดยการนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ปฏิรูประบบกองทัพ ปรับปรุงโครงสร้างการจัดกำลังทหารตามพื้นที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ การเพิ่มอาวุธ การเพิ่มกำลังพล ระเบียบการปกครอง การแต่ง

¹⁴ "ประวัติสำนักพระราชวัง," สำนักพระราชวัง, 2535, accessed 3 มกราคม, 2564, <https://www.royaloffice.th/about-royaloffice/>.

กาย และการฝึกแบบตะวันตก¹⁵ นอกจากนี้มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาทหารบก “คะเต้ตสกูล” ขึ้นเป็นครั้งแรกเนื่องจากทรงเล็งเห็นความสำคัญของการจัดให้มีนายทหารเพื่อบริหารจัดการกองทัพทั้งในยามสงบและยามสงคราม

กองทัพไทยถูกพัฒนามาจากกองทัพบก ต่อมา มีการจัดตั้งกองทัพเรือและกองทัพอากาศ และท้ายที่สุดมีการจัดตั้งกองบัญชาการกองทัพไทย โดยโครงสร้างกองทัพไทยในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนระเบียบการจัดส่วนราชการตามแบบกองทัพสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1948 เป็นต้นมา และมีการพัฒนาโครงสร้างอย่างต่อเนื่องตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจในการป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายในและการพัฒนาประเทศรวมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัยคุกคามในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้อง เทิดทูน พิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาศักยภาพกองทัพในการป้องกันประเทศ คุ้มครองพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ พัฒนาประเทศ ช่วยเหลือประชาชน สนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ รวมทั้งปฏิบัติการเพื่อสันติภาพภายใต้กรอบองค์การสหประชาชาติเพื่อธำรงเกียรติและศักดิ์ศรีของกองทัพไทยในประชาคมโลก¹⁶ กองทัพไทยมีภารกิจในการเตรียมกำลังเพื่อป้องกันราชอาณาจักรผ่านการควบคุม อำนาจการ สั่งการและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชา¹⁷ เพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับหน้าที่ดังกล่าวมาข้างต้น โครงสร้างกองทัพไทยสามารถสรุปได้ดังรูปที่ 1 นอกจากนี้โครงสร้างของกองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศสามารถสรุปเป็นแผนผังในรูปที่ 2-5 ตามลำดับ

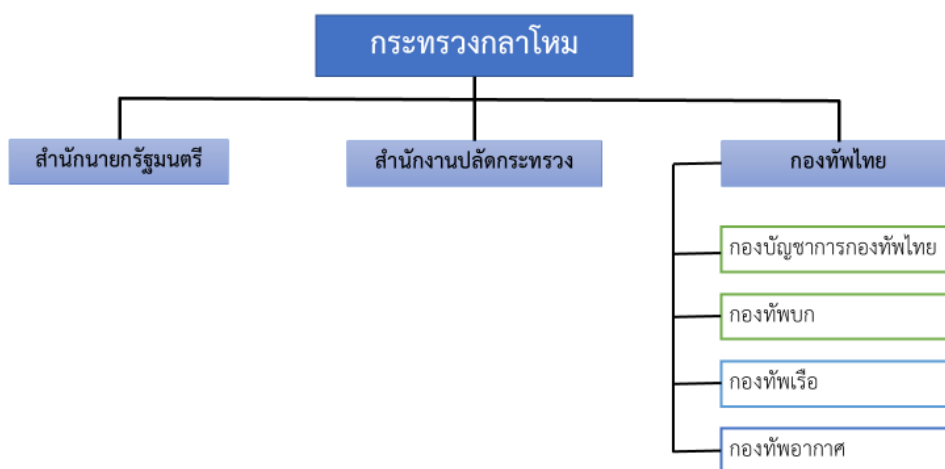
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁵ กรมยุทธการทหารบก โดยกองประวัติศาสตร์ทหาร, เอกสารประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ทหาร (ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, 2554), 106.

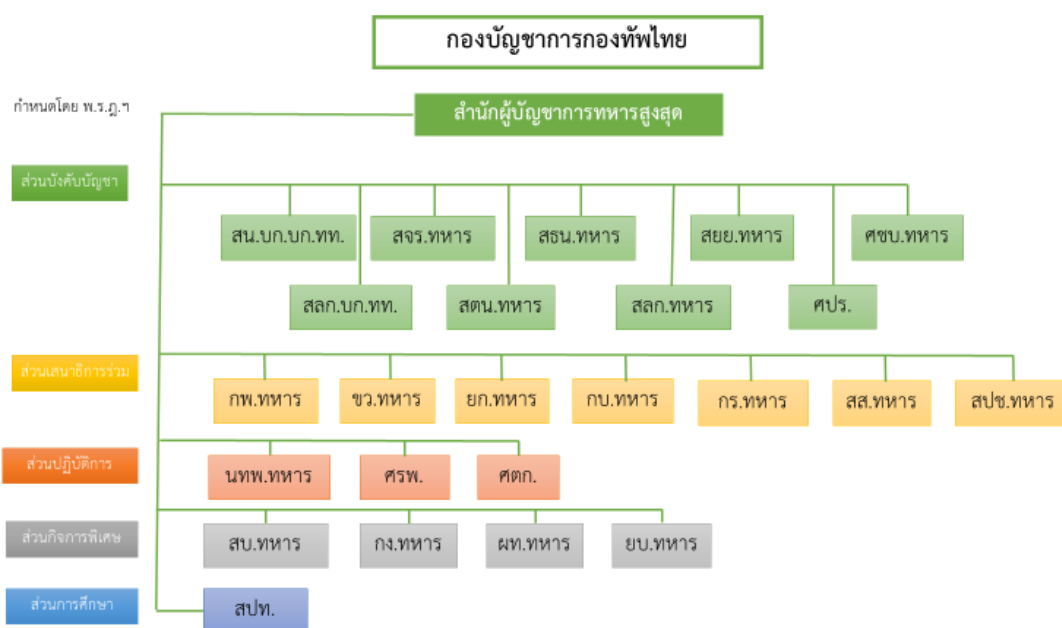
<http://1.179.128.11/Book/%AA%D1%E9%B9%B9%D2%C2%BE%D1%B9/31%BB%C3%D0%C7%D1%B5%D4%C8%D2%CA%B5%C3%EC%B7%CB%D2%C3.pdf>.

¹⁶ กองบัญชาการกองทัพไทย, แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกองทัพไทย และ กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. 2557 - 2561 (กองบัญชาการกองทัพไทย, 2552), 4.

¹⁷ "ความเป็นมา," กองบัญชาการกองทัพไทย, accessed 18 มิถุนายน, 2564, <https://www.rtarf.mi.th/index.php/th/2016-06-23-07-14-52/2016-06-23-07-36-45>.

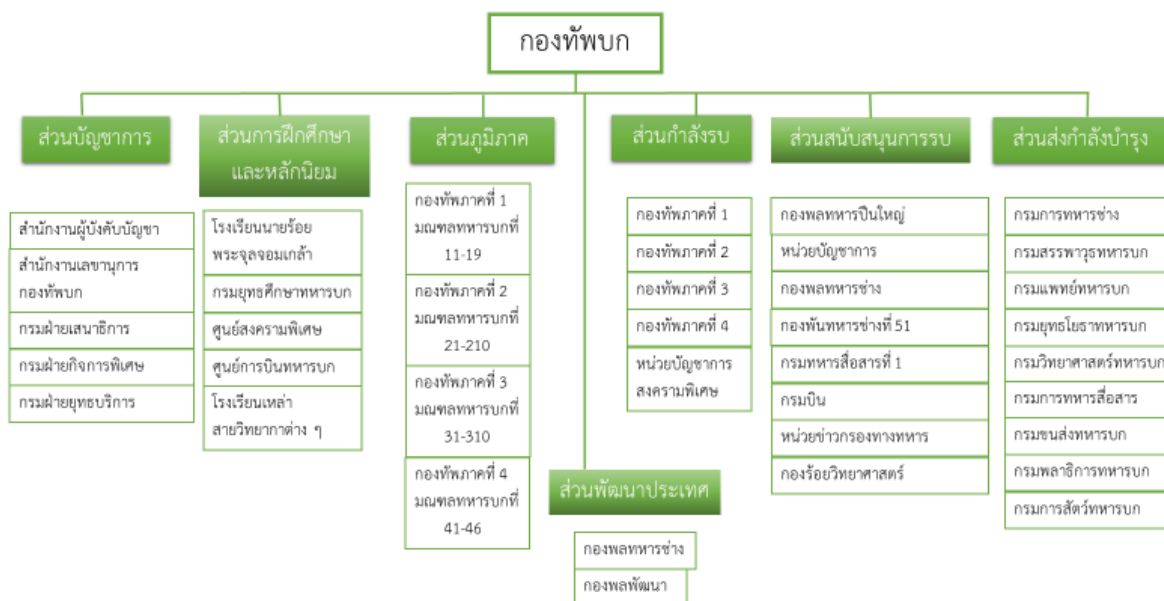
รูปที่ 1 โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ¹⁸

รูปที่ 2 โครงสร้างกองบัญชาการกองทัพอากาศ¹⁹

¹⁸ "พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2551," กระทรวงศึกษาธิการ, accessed 3 มกราคม, 2564, <https://www.mod.go.th/>.

¹⁹ กองบัญชาการกองทัพอากาศ, แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกองทัพอากาศ และ กองบัญชาการกองทัพอากาศ พ.ศ. 2557 - 2561, 4.

รูปที่ 3 โครงสร้างกองทัพบก²⁰รูปที่ 4 โครงสร้างกองทัพเรือ²¹

²⁰ "การจัดหน่วยกองทัพบก Organization," กองทัพบก, accessed 3 มกราคม, 2564, <https://rta.mi.th/organization/>

²¹ "ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรกองทัพเรือ," accessed 3 มกราคม, 2564, <https://slideplayer.in.th/slide/2105607/8/images/30/>

รูปที่ 5 โครงสร้างกองทัพอากาศ²²

หากมองโครงสร้างอำนาจภายในกองทัพแล้ว จะเห็นได้ว่ามีลักษณะชายเป็นใหญ่ ทั้งนี้ก็เพราะมีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่สามารถก้าวหน้าและดำรงตำแหน่งที่สูงและมีอำนาจในกองทัพ จากอดีตถึงปัจจุบันมีผู้บัญชาการทหารสูงสุด 35 นาย ผู้บัญชาการทหารบก 32 นาย (ไม่รวมตำแหน่งเจ้าพนักงานใหญ่ กรมทหารบก กรมยุทธนาธิการ และเสนาบดีกระทรวงกลาโหม) ผู้บัญชาการทหารเรือ 40 นาย (ไม่รวมตำแหน่งผู้บัญชาการทหารเรือวังหน้า ผู้บัญชาการทหารเรือวังหลวง เจ้าพนักงานใหญ่ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการกรมทหารเรือ ผู้กำกับราชการกระทรวงทหารเรือ และเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ) และผู้บัญชาการทหารอากาศ 27 นาย (ไม่รวมรองผู้บัญชาการทหารอากาศรักษาราชการแทนผู้บัญชาการทหารอากาศ)²³ ซึ่งผู้บัญชาการทหารเหล่านี้ล้วนเป็นผู้ชายทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นว่ากองทัพไทยเป็นสังคมปิตาธิปไตย เน้นการสนับสนุนทหารชายให้ดำรงตำแหน่งสำคัญของกองทัพ

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบโครงสร้างกองทัพไทยสะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้มีอำนาจมากกว่ากับผู้มีอำนาจน้อยกว่า เช่น ผู้บังคับบัญชา – ผู้ใต้บังคับบัญชา ทหารชั้นผู้อาวุโส – ทหารชั้นผู้น้อย รวมทั้งความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างทหารชายและทหารหญิง ซึ่งความสัมพันธ์

²² "โครงสร้างองค์กร," กองทัพอากาศ, accessed 3 มกราคม, 2564, <http://www.rtaf.mi.th/Pages/organization.aspx>.

²³ "ผู้บังคับบัญชาระดับสูง," กระทรวงกลาโหม, accessed 3 มกราคม, 2564, <https://www.mod.go.th/Recommend/>.

ดังกล่าวส่งผลต่อความแตกต่างในหลายมิติ อาทิ การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทัพ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงานสู่การกำหนดนโยบาย ตลอดจนความแตกต่างทางด้านบทบาทหน้าที่ระหว่างทหารชายและทหารหญิง นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบดัชนีความเสมอภาคในด้านอนามัยเจริญพันธุ์ การเสริมสร้างพลังอำนาจและตลาดแรงงานระหว่างเพศหญิงและชายระดับโลก ปี ค.ศ. 2020 พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับ 75 ของโลกจากจำนวน 153 ประเทศ ซึ่งตกลง 2 อันดับเมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2018 และจัดอยู่อันดับ 3 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้²⁴ ในขณะที่ปี ค.ศ. 2021 ข้อมูลเปรียบเทียบด้านดัชนีความเสมอภาคระหว่างเพศหญิงและชายระดับโลก ประเทศไทยตกลงมาอยู่อันดับที่ 79²⁵ ซึ่งลดลงจากเดิม 4 อันดับ ข้อมูลดังกล่าวยืนยันได้ว่าปัจจุบันยังมีความเหลื่อมล้ำทางเพศสภาพในสังคมไทย

จากแนวคิดบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ชาย – หญิง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่กล่าวข้างต้น นำมาซึ่งการปิดกั้น กีดกันบทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในทุกยุค ทุกสมัย ทหารหญิงเป็นเพียงฝ่ายสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของทหารชาย นำมาซึ่งสำนวนที่ว่า “ชายชาติทหาร” สะท้อนวัฒนธรรมเชิดชูความเป็นชายในหมู่กองทัพ ทหารชายมีอำนาจบทบาทหน้าที่เหนือทหารหญิงในทุก ๆ ด้าน แม้ว่าในบางบทบาทหน้าที่ ทหารหญิงเสมือนดำรงตำแหน่งผู้นำ เช่น การดำรงผู้นำหน่วยเฉพาะด้าน เช่น ปัจจุบันทหารหญิงดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาล ขณะเดียวกันทหารชายกลับได้รับบทบาทดำรงตำแหน่งเจ้ากรมแพทย์ทหาร ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองว่าด้วยเรื่องโครงสร้างทางการทหารกับความไม่เท่าเทียมทางเพศและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงโดยเอลวาเรนและโมกันดัม (Adem Yavuz Elveren and Valentine M Moghadam) ซึ่งสัมพันธ์กับเพศสภาพ โดยบทบาทการมีส่วนร่วมของทหารหญิงในกองทัพมีอัตราที่ต่ำกว่าทหารชาย เช่น อำนาจการปกครอง ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น²⁶ ดังนั้นเมื่อมองลึกลงไปภายใต้การบังคับบัญชาของทหารหญิงเหล่านั้น ยังถูกบังคับบัญชาอีกชั้นด้วยบทบาททหารชาย บทบาททหารหญิงเป็นเพียงการขับเคลื่อนผ่านกระแสสังคม การสืบทอดอำนาจของผู้มีอำนาจ บทบาทหน้าที่ดังกล่าวของทหารหญิงจึงถูก

²⁴ World Economy Forum, *Global Gender Gap Report 2020* (World Economy Forum, 2020), http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf.

²⁵ World Economy Forum, *Global Gender Gap Report 2021* (World Economy Forum, March 2021), http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf.

²⁶ Adem Yavuz Elveren and Valentine M Moghadam, "The impact of militarization on gender inequality and female labor force participation" (2019), 11-12.

กำหนดขึ้นตามความความหวัง การเมือง ตลอดจนผ่านกระบวนการทางสังคม ซึ่งหล่อหลอมและกำหนดสร้างขึ้นผ่านสถาบันทหารที่ฝังรากลึกในลักษณะสังคมปิตาธิปไตย

ทั้งนี้ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศนำไปสู่ความด้อยโอกาสของทหารหญิงในกองทัพ ไม่ว่าจะเป็นการถูกเลือกปฏิบัติ การไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคมทหาร การคุกคามทางเพศ เป็นต้น สอดคล้องกับงานเขียนของแม็คเคลีย์ และคณะ กล่าวว่าในบริบทกองทัพแล้วผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะเผชิญการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากกว่าผู้ชาย ตลอดจนการกดขี่สตรีในรูปแบบต่าง ๆ นำมาซึ่งผลกระทบด้านลบต่อผู้หญิงทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม จึงเป็นที่ชัดเจนว่าการล่วงละเมิดทางเพศระหว่างชายกับหญิงยังคงเป็นสถานการณ์การล่วงละเมิดซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มประชากรทหาร²⁷ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของเมอดอสและนิโคล กล่าวว่า การล่วงละเมิดทางเพศยังคงเป็นหนึ่งในรูปแบบที่พบบ่อยที่สุดของการปฏิบัติมิชอบในที่ทำงาน โดยเกือบครึ่งหนึ่งของผู้หญิงที่ทำงานทั้งหมด ประสบปัญหาการล่วงละเมิดตลอดช่วงชีวิตการทำงาน²⁸ สะท้อนได้ว่าทหารหญิงมีสถานะที่ด้อยต่ำกว่าทหารชายกล่าวได้ถึงความด้อยอำนาจ ส่งผลให้ผู้หญิงอยู่ภายใต้การกดขี่ ช่มเหงจากเพศชายด้วยความจำยอมผ่านโครงสร้างกองทัพ นอกจากนี้ยังสะท้อนได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่สังคมสร้างขึ้นเป็นตัวกำหนดและคาดหวังบทบาทหน้าที่ระหว่างทหารชายและทหารหญิง นำมาซึ่งการแบ่งงานระหว่างเพศ (Gender Division of Labor) ดังที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ทหารหญิงกับกองทัพไทย

ทหารหญิงไทยกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. 1942 ด้วยการจัดตั้งกองทหารหญิงขึ้นภายในกรมยุทธศึกษาทหารบก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมบทบาทสตรีในภารกิจด้านการป้องกันประเทศและเปิดรับนักเรียนนายร้อยหญิงรุ่นแรกในปี ค.ศ. 1942 ดังแสดงในรูปที่ 6 โดยทหารหญิงในสมัยนั้นต้องจบหลักสูตรนักเรียนนายร้อยหญิงและได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรหญิงในตำแหน่งผู้บังคับหมวดของกองทัพบก นอกจากนี้ยังได้มีการจัดตั้งโรงเรียนนายสิบหญิงขึ้นที่จังหวัดลพบุรีเพื่อทำการฝึกศึกษาและบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารประทวนหญิงในกองพันสุนารี กรมทหารสุริโยทัย นับเป็นจุดเริ่มต้นในการผลักดันบทบาทของทหารหญิงสู่ยุคปัจจุบัน²⁹

²⁷ Vicki J. Magley et al., "The Impact of Sexual Harassment on Military Personnel: Is It the Same for Men and Women?," *Military Psychology* 11, no. 3 (1999/01/01 1999): 299-30, https://doi.org/10.1207/s15327876mp1103_5, https://doi.org/10.1207/s15327876mp1103_5.

²⁸ Maureen Murdoch and MD Nichol, "Violence and with sexual harassment while in the military," *Arch Fam Med* 4 (1995): 415-17.

²⁹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) เรื่อง บทบาททหารหญิงกับภารกิจด้านการทหาร, 26.

รูปที่ 6 จอมพล ป. พิบูลสงคราม และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ถ่ายรูปร่วมกับนักเรียนนายร้อยหญิงซึ่งเรียนสำเร็จตามหลักสูตรของนายทหารและจะออกมารับราชการเป็นนายทหารหญิงชุดแรก เมื่อ พ.ศ. 2486 (ภาพจาก อนุสรณ์ครบรอบ 100 ปี ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม)³⁰

ทั้งนี้ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยทหารหญิง ค.ศ. 1984 กำหนดให้ทหารหญิงไม่สามารถบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่งที่มีหน้าที่ทำการรบโดยตรงได้ ซึ่งปัจจุบันกองทัพไทยมีจำนวนทหารสัญญาบัตรหญิงจำนวน 11,476 นาย ประทวนจำนวน 10,627 นาย รวม 22,103 นาย จากจำนวนทหารทั้งสิ้น 252,845 นาย³¹ ทั้งนี้จากโครงสร้างกองทัพที่มีทหารชายเป็นผู้บัญชาการเหล่าทัพ ทหารหญิงทำหน้าที่หลักเป็นเพียงฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของทหารชายและการสนับสนุนงานทางด้านการรบ เช่นเดียวกับงานเขียนของแฮร์ริสันและลาลิเบิร์ต (Deborah Harrison and Lucie Laliberté) กล่าวถึงการสนับสนุนการปฏิบัติงานของทหารผ่านการสนับสนุนของโครงสร้างครอบครัวโดยผู้หญิงหรือภรรยาของทหารเหล่านั้น ขณะที่ผู้ชายมีบทบาทเป็นผู้นำทั้งในโครงสร้างครอบครัวและการปฏิบัติงาน³² นำมาซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างกองทัพมีรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจปิตาธิปไตย ทหารชายมีอำนาจหน้าที่เหนือทหารหญิง เมื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของทหารหญิงไทยกล่าวได้ว่ามีการแบ่งงานตามเพศ (Division of Labor) ซึ่งส่วนใหญ่แล้วทหารหญิงจะปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของการแพทย์ทหาร ทั้งกองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศ มีการบรรจุทหารหญิงเข้าปฏิบัติหน้าที่จำนวนมากเมื่อเทียบกับการปฏิบัติหน้าที่ส่วนงานอื่น นอกจากนี้บางหน่วยงานพบว่าไม่อนุญาตให้ทหารหญิงเข้าทำงานได้ เช่น การปฏิบัติงานในหน่วยรบ เป็นต้น ซึ่งชี้ให้เห็นการแบ่งงานตามเพศสภาพของกองทัพได้ชัดเจน

³⁰ "22 สิงหาคม 2485: กองทัพไทยประกาศหา "สาวโสด" มาเป็น "นักเรียนนายร้อยหญิง", " ศิลปวัฒนธรรม, 2562, accessed 3 มกราคม, 2564, https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_1644.

³¹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) เรื่อง บทบาททหารหญิงกับภารกิจด้านการทหาร, 26.

³² Deborah Harrison and Lucie Laliberté, "Gender, the military, and military family support," *Wives and warriors: Women and the military in the United States and Canada* (1997): 49.

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าภายใต้โครงสร้างกองทัพไทยที่มีพื้นฐานมาจากสังคมปิตาธิปไตย นำมาซึ่งการกีดกัน ปิดกั้นความสามารถที่แท้จริง ทหารหญิงที่มีความรู้ ความสามารถถูกจำกัดบทบาทหน้าที่ อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศที่เกิดขึ้นในสังคมและกองทัพไทย ส่งผลให้โดยเฉพาะบริบทภายในประเทศทหารหญิงไม่สามารถแสดงศักยภาพ รวมทั้งการกีดกันไม่ให้ทหารหญิงดำรงตำแหน่งที่สำคัญของกองทัพได้ ซึ่งรายละเอียดที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้สอดคล้องกับบทความของ สนิทสุดา³³ ที่ได้อธิบายการกดขี่สตรีในสังคมอำนาจนิยมสุดขั้ว ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ชายแม้ว่าผู้ชายเป็นฝ่ายกระทำผิด ขณะเดียวกันบทบาททหารหญิงไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติอาจจะเป็นพื้นที่ใหม่ในการเปิดโอกาสให้ทหารหญิงไทยเข้าไปมีบทบาท แสดงศักยภาพ นำมาซึ่งภาพลักษณ์ประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในส่วนถัดไปจะกล่าวถึงความเป็นมาของภารกิจรักษาสันติภาพของกองทัพไทยและการมีส่วนร่วมของทหารหญิง

3. ประเทศไทยกับภารกิจรักษาสันติภาพ

จากพันธกรณีในฐานะสมาชิกองค์การสหประชาชาติและนโยบายของรัฐบาลไทยที่ตระหนักถึงบทบาทการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดประชุมหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดและทบทวนท่าทีของประเทศไทยในเรื่องปฏิบัติการรักษาสันติภาพ มีการพิจารณาการขอเข้าร่วมภารกิจของประเทศไทย โดยมีข้อสรุปให้จัดตั้งกลไกเพื่อพิจารณากลับกรองความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการเข้าร่วมในระบบกำลังสำรองโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและความปลอดภัย ทั้งนี้กองทัพไทยได้ส่งกำลังสนับสนุนภารกิจรักษาสันติภาพจำนวนทั้งสิ้น 18 ภารกิจ โดยเป็นภารกิจภายใต้กรอบองค์การสหประชาชาติ 12 ภารกิจ กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค 2 ภารกิจ กรอบกองกำลังพันธมิตร 2 ภารกิจ และกรอบการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม 2 ภารกิจ จากภารกิจที่กองทัพไทยเข้าร่วมภารกิจดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยมีบทบาทบนเวทีโลกมากขึ้น³⁴

³³ "ภัยแฝงคือการ ภัยของสตรี," The 101 .World, 2562, accessed 7 กรกฎาคม, 2564, <https://www.the101.world/women-in-thai-politics/?fbclid=IwAR3TXc7oE83QUvTAqjRwVzxTZnLnD1TQ2DyUI50v2ubv4OCT8O5lthFffRe0>.

³⁴ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, หนังสือกรมยุทธการทหาร ที่ กท 0304/4410 ลง 25 พ.ย.52 เรื่องรายงานการส่งกำลังทหารเข้าร่วมภารกิจ.(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

สำหรับภารกิจภายใต้กรอบองค์การสหประชาชาติ (UN Mandated Mission) ประเทศไทย (กองทัพไทย) ได้ส่งกำลังพล 12,470 นาย (23 ผลัด) เข้าร่วมรบกับกองกำลังสหประชาชาติในปฏิบัติการเพื่อบังคับให้เกิดสันติภาพในคาบสมุทรเกาหลี ในปี ค.ศ. 1950 - 1955 เป็นภารกิจแรก³⁵ ต่อมากองทัพไทยจัดส่งผู้สังเกตการณ์ทางทหารเข้าร่วมในภารกิจให้ความช่วยเหลือขององค์การสหประชาชาติในช่วงเปลี่ยนผ่าน (United Nation Transition Assistance Group: UNTAG) เพื่อสังเกตการณ์การเลือกตั้งในประเทศนามิเบียในเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน ค.ศ. 1989 ในปี ค.ศ. 1991 - 2002 กองทัพไทยได้ส่งกำลังพลเข้าร่วมภารกิจสังเกตการณ์ชายแดนอิรัก - คูเวต ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Iraq – Kuwait Observation Mission: UNIKOM) จำนวนทั้งสิ้น 72 นาย กองทัพไทยเข้าร่วมภารกิจการจัดกองกำลังรักษาความปลอดภัยขององค์การสหประชาชาติในประเทศอิรัก (United Nations Guard Contingent in Iraq: UNGCI) ในปี ค.ศ. 1991 - 1994 โดยมีภารกิจหลักคือการพิทักษ์ชีวิตและทรัพย์สินขององค์การสหประชาชาติ กองทัพไทยส่งกองพันทหารช่างเฉพาะกิจจำนวน 705 นาย เพื่อปฏิบัติภารกิจการจัดกองพันทหารช่างเฉพาะกิจเพื่อการเก็บกู้ระเบิดในประเทศกัมพูชา (United Nations Transitional Authority in Cambodia: UNTAC) ในปี ค.ศ. 1992 - 1993 กองทัพไทยเข้าร่วมภารกิจสังเกตการณ์ของสหประชาชาติในเซียร์ราลีโอน (United Nations Mission in Sierra Leone: UNAMSIL) และภารกิจปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของกองทัพไทยในติมอร์ตะวันออกในปี ค.ศ. 1999 - 2005³⁶

นอกจากนี้ กองทัพไทยส่งกองกำลังเข้าปฏิบัติหน้าที่ในสาธารณรัฐบुरुндіและซูดาน ภายใต้ภารกิจการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ณ สาธารณรัฐบुरुнді (United Nations Operations in Burundi: ONUB) ในปี ค.ศ. 2004 - 2006 และภารกิจรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในซูดาน (United Nations Mission in Sudan: UNMIS) ในปี ค.ศ. 2006 - ปัจจุบัน ตามลำดับ ในปี ค.ศ. 2007 กองทัพไทยได้เข้าร่วมภารกิจทางการเมืองของสหประชาชาติในเนปาล (United Nations Political Mission in Nepal: UNMIN) และภารกิจรักษาสันติภาพผสมสหประชาชาติ - สหภาพแอฟริกาในดาร์ฟูร์ ประเทศซูดาน และภารกิจที่สำคัญที่ประเทศไทยเข้าร่วมคือ ภารกิจของคณะผู้สังเกตการณ์ทางทหารของสหประชาชาติในสาธารณรัฐอินเดียและสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน เป็นภารกิจสังเกตการณ์การหยุดยิงระหว่างสาธารณรัฐอินเดียและสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน จาก

³⁵กองบัญชาการกองทัพไทย, หนังสือกรมยุทธการทหาร ที่ กท 0304/4410 ลง 25 พ.ย.52 เรื่องรายงานการส่งกำลังทหารเข้าร่วมภารกิจ.

³⁶กองบัญชาการกองทัพไทย, หนังสือกรมยุทธการทหาร ที่ กท 0304/4410 ลง 25 พ.ย.52 เรื่องรายงานการส่งกำลังทหารเข้าร่วมภารกิจ.

ปัญหาพิพาทเรื่องดินแดนบริเวณแคว้นจัมมู (Jammu) และแคชเมียร์ (Kashmir) ตามข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์การสหประชาชาติ ที่ 307 (1971)³⁷

ในส่วนของภารกิจภายใต้กรอบความร่วมมืออื่น ๆ ระดับภูมิภาค (Non-UN Mandated Mission) สามารถแบ่งภารกิจออกเป็น ภารกิจภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค (Coalition Operations) 4 ภารกิจและภารกิจภายใต้กรอบการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม (Humanitarian Operations) 2 ภารกิจ สำหรับภารกิจภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค 4 ภารกิจมีรายละเอียดดังนี้ ภารกิจสังเกตการณ์กระบวนการสันติภาพในอาเจห์ภายใต้การอำนวยการขององค์กร Henri Dunant Centre (Aceh Monitoring Mission : AMM) ระหว่างเดือนธันวาคม ค.ศ. 2002 - กันยายน ค.ศ. 2007 ภารกิจสังเกตการณ์กระบวนการสันติภาพในอาเจห์ภายใต้การปฏิบัติการร่วม EU-ASEAN (Aceh Monitoring Mission: AMM) ระหว่างสิงหาคม ค.ศ. 2004 - ธันวาคม ค.ศ. 2006 ภารกิจการจัดกองร้อยทหารช่างเฉพาะกิจปฏิบัติการกิจเพื่อสันติภาพในอัฟกานิสถาน (Humanitarian Task Force in Afghanistan) ระหว่างเดือนมีนาคม-ตุลาคม ค.ศ. 2003 ภารกิจการจัดกองกำลังปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม ไทย/อิรัก (Humanitarian Task Force in Iraq) ระหว่างเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2003 - กันยายน ค.ศ. 2004³⁸

ภารกิจภายใต้กรอบการปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม 2 ภารกิจ ประกอบไปด้วย ภารกิจการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในอิหร่าน (Humanitarian Task Force in Iran) กองทัพไทยจัดส่งกำลังจำนวน 64 นาย ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทหารและพลเรือนโดยใช้ชื่อ “หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการเพื่อมนุษยธรรม กองทัพไทย” ระหว่างเดือนธันวาคม ค.ศ. 2003 - มกราคม ค.ศ. 2004 โดยมีภารกิจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในอิหร่านและภารกิจการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในอินโดนีเซีย (Humanitarian Task Force in Indonesia) กองทัพไทยจัดหน่วยแพทย์เฉพาะกิจ จำนวน 49 นาย โดยใช้ชื่อ “หน่วยแพทย์เฉพาะกิจร่วม 960 ไทย/อินโดนีเซีย” ระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม - 2 มิถุนายน ค.ศ. 2006 โดยมีภารกิจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยแผ่นดินไหวในอินโดนีเซีย

³⁷ กองบัญชาการกองทัพไทย, หนังสือกรมยุทธการทหาร ที่ กท 0304/4410 ลง 25 พ.ย.52 เรื่องรายงานการส่งกำลังทหารเข้าร่วมภารกิจ.

³⁸ กองบัญชาการกองทัพไทย, หนังสือกรมยุทธการทหาร ที่ กท 0304/4410 ลง 25 พ.ย.52 เรื่องรายงานการส่งกำลังทหารเข้าร่วมภารกิจ.

โดยการปฏิบัติการรักษาสันติภาพครอบคลุมภารกิจดังต่อไปนี้³⁹

- การสร้างสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยให้กับพื้นที่การปฏิบัติงาน ดังตัวอย่างแสดงในรูปที่ 7
- สังเกตการณ์และรายงานการหยุดยิงและการละเมิดข้อตกลงด้านสันติภาพหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ผู้รักษาสันติภาพและประชาชนในพื้นที่
- การสร้างความเสรีในการเคลื่อนที่
- การตรวจสอบการกระทำอันเป็นปรปักษ์
- การเข้าช่วยเหลือในการเก็บกู้วัตถุระเบิด หรือการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
- การเข้าช่วยเหลือในการปลดอาวุธ สลายพลรบ และกลับคืนสู่สังคม
- การรักษาความปลอดภัยในกับขบวนยานพาหนะของเจ้าหน้าที่พลเรือนและหน่วยงานบรรเทาทุกข์
- การสนับสนุนงานช่วยเหลือประชาชนตามที่ได้รับภารกิจ
- การจัดตั้งและการเฝ้าตรวจในจุดตรวจการณ์ถาวรและจุดตรวจการณ์เคลื่อนที่
- การลาดตระเวนเส้นทางโดยการเดินเท้า การใช้ยานพาหนะทางบก ทางเรือ หรือทางอากาศ
- การพิทักษ์พลเรือน

รูปที่ 7 ตัวอย่างการสร้างสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยให้กับพื้นที่การปฏิบัติงาน
ในภารกิจรักษาสันติภาพองค์การสหประชาชาติ⁴⁰

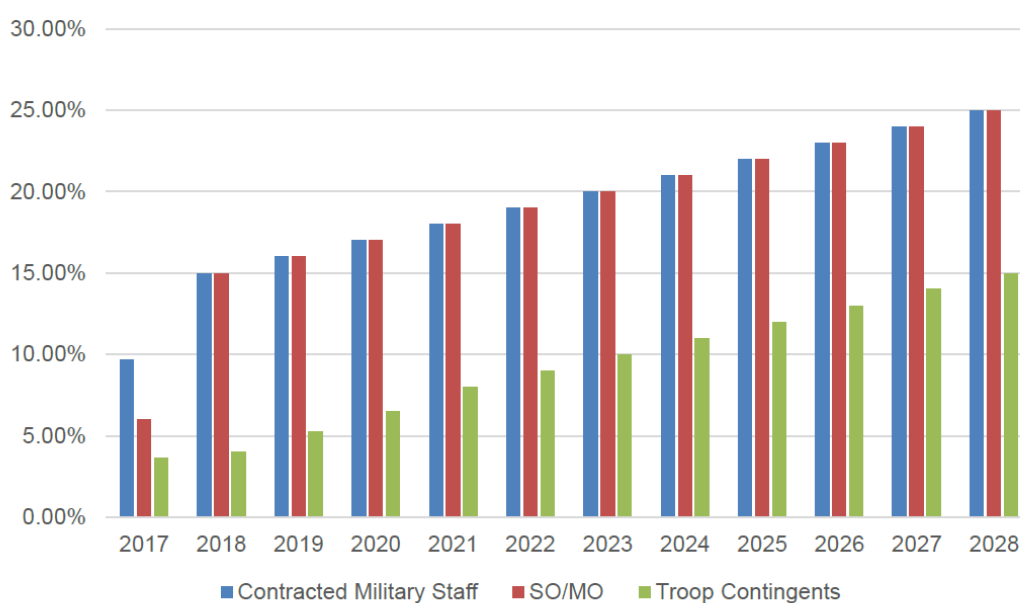
³⁹ Peace Operations Training Institute, *Lesson/Tactical Techniques for commander in UN Peacekeeping Operations* (New York: Peace Operations Training Institute, 2010), 209.

⁴⁰ "Are UN peacekeeping missions moving toward "Chapter seven and a half operations?," accessed May 1, 2020, <https://theglobalobservatory.org/2018/02/peacekeeping-chapter-seven-half>.

4. การกิจรักษาสันติภาพและการส่งเสริมบทบาทของทหารหญิง

การกิจรักษาสันติภาพเป็นองค์ประกอบหนึ่งในอีกหลายกลไกขององค์การสหประชาชาติที่ใช้ขับเคลื่อนอนาคตของคณะมนตรีความมั่นคงว่าด้วยสตรี สันติภาพและความมั่นคง และการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม สำนักงานเลขาธิการสหประชาชาติโดยฝ่ายปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (DPO) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในปฏิบัติการรักษาสันติภาพวงรอบปี ค.ศ. 2018 - 2028 (UNIFORMED GENDER PARITY STRATEGY 2018 - 2028) มีการกำหนดเป้าหมายเชิงก้าวหน้า (successive target) ของการเพิ่มระดับของทหารและตำรวจหญิงในการกิจรักษาสันติภาพตามช่วงเวลา โดยภายในปี ค.ศ. 2028 ปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติจะต้องมีสัดส่วนของทหารและตำรวจหญิงเป็นบุคคลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 และเป็นหน่วยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15⁴¹ แสดงดังรูปที่ 8 การกำหนดเป้าหมายเชิงนโยบายดังกล่าวของสหประชาชาติส่งผลให้ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ต้องวางแผนและเตรียมการเพื่อพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของกำลังรักษาสันติภาพสตรีให้สามารถตอบสนองนโยบายดังกล่าว ซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทายของประเทศสมาชิก

Military - Current situation and targets by 2028

รูปที่ 8 เป้าหมายเชิงก้าวหน้าของการเพิ่มระดับของทหารและตำรวจหญิงในการกิจรักษาสันติภาพ⁴²

⁴¹ "uniformed-gender-parity-strategy-2018-2018-infographic," United Nations Peacekeeping, accessed 3 May, 2021, <https://peacekeeping.un.org/en/file/uniformed-gender-parity-strategy-2018-2018-infographicjpg-0>.

⁴² ณัฐพงศ์ เกตุสมบุญ, บทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในการสนับสนุนการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติในทศวรรษหน้า (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2561).

จากยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในปฏิบัติการรักษาสันติภาพวงรอบปี ค.ศ. 2018 -2028 ขององค์การสหประชาชาติ องค์การสหประชาชาติโดยฝ่ายปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ได้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ โดยเมื่อปี ค.ศ.2016 ฝ่ายปฏิบัติการเพื่อสันติภาพได้จัดการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของประเทศผู้สนับสนุนกำลังในภารกิจรักษาสันติภาพ และได้ผลักดันให้ประเทศสมาชิกแสดงการยืนยันพันธกรณีในการเพิ่มระดับการสนับสนุนทหารหญิง โดยตั้งเป้าหมายขั้นต่ำไว้ที่ร้อยละ 15 เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเพศ (gender balance) โดยมี 60 ชาติสมาชิกให้การยืนยัน ผลลัพธ์จากการประชุมดังกล่าว ฝ่ายปฏิบัติการเพื่อสันติภาพได้ออกแนวปฏิบัติในการพิจารณาจัดสรรตำแหน่งนายทหารฝ่ายอำนวยการและผู้สังเกตการณ์ทางทหารให้กับนายทหารหญิงในปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Guideline for Allocation of Military Observer and Staff Officer Post to Women in United Nations Peacekeeping Operations)⁴³

จากการบังคับใช้นโยบาย Policy on Gender Responsive UN Peace Operations ขององค์การสหประชาชาติ⁴⁴ ส่งผลให้ฝ่ายบริหารของสหประชาชาติ มีพันธะต้องรับผิดชอบต่อความก้าวหน้าในการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ส่งผลให้ภารกิจรักษาสันติภาพหลายภารกิจได้เริ่มบังคับใช้มาตรฐานความต้องการกำลังรักษาสันติภาพเฉพาะแต่ละภารกิจ (Statement of Unit Requirement) ถูกปรับปรุงใหม่ ซึ่งกำหนดให้หน่วยทหาร (Military Uniformed Contingent) ต้องจัดให้มีชุดปฏิบัติการปฏิสัมพันธ์หญิง (Female Engagement Team) ภายในโครงสร้างหน่วยกองพันทหารราบ และหน่วยสนับสนุน เช่นในภารกิจ UNIFIL, MONUSCO และกำลังขยายไปในภารกิจอื่น ๆ

ทั้งนี้จากที่กล่าวในหัวข้อก่อนหน้านี้ ภายใต้โครงสร้างชายเป็นใหญ่นำมาซึ่งการกีดกันกีดขีบบทบาททหารหญิงในกองทัพ ส่งผลให้ทหารหญิงในประเทศมีบทบาทที่จำกัด ขณะเดียวกันทหารหญิงไทยกลับได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากกองทัพในการเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติ โดยตั้งแต่ ค.ศ. 2017 ผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้กำหนดเป็นนโยบายให้สนับสนุนบทบาทของสตรีในการปฏิบัติการกิจของกองทัพ โดยมุ่งเน้นภารกิจรักษาสันติภาพ จากนโยบายที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทหารหญิงเข้าร่วมในภารกิจรักษาสันติภาพ ส่งผลให้ประเทศไทยมีอัตราส่วนนายทหารหญิงเข้าร่วมในภารกิจรักษาสันติภาพในตำแหน่งนายทหารฝ่ายอำนวยการ และผู้สังเกตการณ์ทางทหารของสหประชาชาติ สูงกว่าร้อยละ 15 ตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี ทั้งนี้เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน ไทยนับเป็นประเทศ

⁴³ เกตุสมบุญ, บทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในการสนับสนุนการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติในทศวรรษหน้า.

⁴⁴ "promoting women, peace and security," United Nations Peacekeeping, accessed 3 May, 2021, <https://peacekeeping.un.org/en/promoting-women-peace-and-security>.

ที่มีอัตราส่วนของทหารหญิงในตำแหน่งนายทหารฝ่ายอำนวยการ และผู้สังเกตการณ์ทางทหารของสหประชาชาติ สูงเป็นลำดับต้นของอาเซียน อย่างไรก็ตามเมื่อนำอัตราส่วนของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกองกำลังรักษาสันติภาพ (กองร้อยช่างเฉพาะกิจไทย/เข้าที่ซูดาน) มาคิดรวมกับผู้ปฏิบัติหน้าที่แบบเป็นบุคคล จะพบว่าอัตราส่วนทหารหญิงของไทยที่ปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลก คิดเป็นร้อยละ 4 ของกำลังพลทั้งหมด ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าอัตราส่วนทหารหญิงของอินโดนีเซีย มาเลเซีย และกัมพูชา⁴⁵

5. การส่งเสริมบทบาททหารหญิงไทย

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ภายหลังการเข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบและการปฏิบัติตามแนวทางปฏิญญาและแผนปฏิบัติการกรุงปักกิ่ง 1995 ซึ่งครอบคลุมการพิทักษ์สิทธิมนุษยชนสตรี 12 ประการ ประกอบด้วย สตรีและความยากจน การศึกษาและการอบรมสำหรับสตรี สตรีและสุขภาพ ความรุนแรงต่อสตรี สตรีและการขัดกันด้วยอาวุธ สตรีและเศรษฐกิจ สตรีกับอำนาจในการตัดสินใจ กลไกเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าของสตรี สิทธิมนุษยชนของสตรี สตรีและสื่อ สตรีและสิ่งแวดล้อม และประเด็นเด็กผู้หญิง⁴⁶ ประเทศไทยได้ตอบสนองนโยบายส่งเสริมบทบาทสตรีตามหลักการดังกล่าว โดยสนับสนุนทหารหญิงเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 เป็นต้นมา⁴⁷ ต่อมาในปี ค.ศ. 2000 องค์กรสหประชาชาติโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติออกข้อมติ WPS ที่ 1325(2000) ซึ่งเป็นวาระเกี่ยวกับ “สตรีสันติภาพและความมั่นคง” โดยมีหลักการที่สำคัญมุ่งส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของสตรีใน 3 ประเด็นหลัก คือ การเพิ่มบทบาทสตรีในการป้องกัน แก้ไขและจัดการความขัดแย้งโดยให้สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการ การปกป้องสิทธิสตรีในระหว่างและภายหลังความขัดแย้ง และการเพิ่มบทบาทและจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพหญิงในภารกิจรักษาสันติภาพขององค์กรสหประชาชาติ⁴⁸

⁴⁵ เกตุสมบุรณ์, บทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในการสนับสนุนการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของสหประชาชาติในทศวรรษหน้า.

⁴⁶ "About Women, Peace and Security in the Security Council: Women, Peace and Security Agenda," The UN Women, accessed May 1, 2020, <https://www.peacewomen.org/security-council/WPS-in-SC-Council#top>.

⁴⁷ ศรายุทธ บุญจื่อ, "นายทหารหญิงของกองทัพกับการร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ," ยุทธโฆษ 1 (2563): 29, <https://web.facebook.com/PeaceOperationsCenterRTARF/photos/pcb>.

⁴⁸ "Implementation of the UN security council resolutions on the women, peace, and security agenda in Africa," Peace Operations Training Institute, accessed May 1, 2020, https://www.peaceopstraining.org/courses/un-sc-rs-women-peace-and-security-africa/?/courses/&gclid=Cj0KCQjw1a6EBhC0ARIsAOiTKrHF-rIMQgJHXAJLIRb0fACFCPhRzJeH0wQU1lpi7JEO3qVvOk1zjBkaAvTbEALw_wcB.

จากประเด็นการส่งเสริมการเพิ่มบทบาทและจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพหญิงในภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ เป็นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการส่งเสริมให้ทหารหญิงเข้าร่วมในภารกิจ เพื่อการป้องกันพิทักษ์คุ้มครองพลเรือนสตรี ความเสี่ยงและความอ่อนไหวของการเกิดความรุนแรงต่อสตรี และการพิทักษ์ปกป้องสิทธิและความต้องการของสตรีและเด็ก รวมถึงการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงทางเพศต่อสตรีและเด็ก ซึ่งในช่วง 10 ปีแรกของการออกข้อมตินั้น องค์การสหประชาชาติยังไม่มีกำหนดมาตรการที่เป็นรูปธรรมของการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพหญิง เพียงแต่ได้ร่วมมือกับประเทศสมาชิกในการจัดทำกรอบแนวคิดและนโยบายเพื่อที่จะขับเคลื่อนวาระ WPS ส่งผลให้ในห้วงปี ค.ศ. 2000–2010 ไม่มีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรม จนกระทั่งในปี ค.ศ. 2013 องค์การสหประชาชาติเริ่มกำหนดนโยบายและออกมาตรการอย่างต่อเนื่องในการเพิ่มจำนวนทหารหญิงเข้าร่วมภารกิจเนื่องจากสตรีมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในเวทีโลก รวมถึงการเพิ่มขึ้นของปัญหาความรุนแรงและความขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตสตรีและเด็ก

ลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสตรีและเด็กที่พบระหว่างภารกิจรักษาสันติภาพคือ สตรีและเด็กถูกคุกคาม ถูกเลือกปฏิบัติและถูกล่วงละเมิดทางเพศหรือถูกล่วงละเมิดไปข่มขืน⁴⁹ ทำให้ทหารชายผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้รักษาสันติภาพไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลและสร้างความเชื่อใจกับบุคคลที่ได้รับผลกระทบเหล่านั้นได้⁵⁰ นำมาซึ่งการส่งเสริมให้ผู้รักษาสันติภาพหญิงเข้ามาแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้รักษาสันติภาพชาย ประเทศไทยหนึ่งในสมาชิกองค์การสหประชาชาติจึงมีนโยบายส่งเสริมการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาสันติภาพหญิง ตลอดจนมีการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านการทหาร โดยเปิดโอกาสให้สตรีได้ปฏิบัติงานในภารกิจรักษาสันติภาพ ส่งเสริมบทบาทของทหารหญิงให้มีส่วนร่วมในด้านเพศภาวะ การปกป้องพลเรือนและเด็กในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งด้วยอาวุธ และการสอบสวนคดีความทางเพศและเด็กในพื้นที่ความขัดแย้ง⁵¹ การร่วมตัดสินใจวางแผนซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานในภารกิจรักษาสันติภาพ โดยทั่วไปแล้วหน้าที่ของทหารหญิงในบทบาทผู้รักษาสันติภาพสามารถสรุปได้ดังนี้

⁴⁹ "Rape as a war crime," UN Chronicle, accessed May 1, 2020, <https://www.un.org/en/chronicle/article/rape-war-crime>.

⁵⁰ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, "แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ," กองทัพไทย ตุลาคม – ธันวาคม 62 (2562): 31.

⁵¹ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, "แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ," กองทัพไทย ตุลาคม – ธันวาคม 62 (2562): 26.

- นายทหารฝ่ายอำนวยการ (Staff officers) ปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการในกองบัญชาการกองกำลังรักษาสันติภาพ เช่น ฝ่ายกำลังพล ฝ่ายยุทธการ ฝ่ายกิจการพลเรือน ฝ่ายนิรภัยการบิน ฝ่ายการสารวัตรทหาร ฝ่ายกฎหมาย เป็นต้น
- ผู้เชี่ยวชาญทางทหาร (UN Military Experts On Mission) ซึ่งจะปฏิบัติหน้าที่สังเกตการณ์ ฝ้าตรวจการละเมิดข้อตกลงหยุดยิงหรือการกระทำอันเป็นปรปักษ์ต่อข้อดีของคณะมนตรีความมั่นคง ตลอดจนรวบรวมตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ปฏิบัติงาน รายงานการเคลื่อนไหวของกลุ่มบุคคลอื่นที่อาจเป็นอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ทหารและพลเรือนขององค์การสหประชาชาติ ประสานการปฏิบัติงานร่วมระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานของสหประชาชาติ องค์กรอิสระ ส่วนปกครองท้องถิ่น ภาคประชาชนและผู้นำชุมชน รวมทั้งให้คำแนะนำที่จำเป็นทางการทหารให้กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น⁵²

นอกจากหน้าที่ของทหารหญิงที่ได้สรุปมาข้างต้นแล้ว ทหารหญิงยังมีส่วนสำคัญในการรวบรวมข้อมูลจากสตรีและเด็กผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทุกรูปแบบ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาประเมินและวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทหารหญิงสามารถเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตของสตรีและเด็กในท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทหารหญิงมีส่วนร่วมกับสมาชิกในชุมชน สามารถสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นต่อคนในชุมชนได้ดังตัวอย่างในรูปที่ 9 นอกจากนี้ทหารหญิงยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้หญิงและเด็กในท้องถิ่นอีกด้วย⁵³

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵² "Roles and Training Standards For UN Military Experts on Mission," United Nations Department of Peacekeeping Operations Department of Field Support, accessed May 1, 2020, <http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/89584/STM%20Military%20Expert%20on%20Mission.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁵³ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, "แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ," กองทัพไทย ตุลาคม – ธันวาคม 62: 31.

รูปที่ 9 การเข้าพบปะพูดคุยของ ร.อ.หญิง อรพิม ภักดีสงคราม (ยศทางทหารในขณะนั้น) ทหารหญิงไทยกับประชาชนในท้องถิ่นในภารกิจรักษาสันติภาพสาธารณรัฐอินเดียและสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 จนถึงปัจจุบัน กองทัพไทยได้ตอบสนองตามมติของสหประชาชาติ ผ่านการส่งกำลังพลเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมดังแสดงในตารางที่ 1 จากตารางที่ 1 พบว่าทหารหญิงไทยเข้าร่วมภารกิจประเภทรายบุคคลรวมทั้งสิ้น 37 นาย จาก 193 นาย คิดเป็นร้อยละ 19.17 เมื่อเทียบสัดส่วนรายปี⁵⁴ โดยปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอำนวยการและผู้สังเกตการณ์ทางทหาร นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบจำนวนทหารหญิงไทยกับข้อมูลทหารหญิงของต่างชาติดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า จำนวนทหารหญิงไทยที่เข้าร่วมภารกิจมีจำนวนใกล้เคียงกับต่างชาติ ขณะเดียวกันเมื่อศึกษาการส่งทหารหญิงของประเทศโลกที่สามในการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพพบว่าสัดส่วนทหารหญิงต่ออัตรากำลังทั้งหมดอยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่าประเทศที่มีความเท่าเทียมทางเพศระดับต้นของโลก⁵⁵

⁵⁴ ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, รายชื่อการสนับสนุนกำลังประเภทบุคคลแก่ภารกิจรักษาสันติภาพ ในห้วง ม.ค.49 – ปัจจุบัน.(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁵⁵ "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance," The United Nations, accessed March 1, 2020, <https://peacekeeping.un.org/en/gender>.

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนทหารหญิงไทยเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพ

ปีที่เข้าร่วมภารกิจ (ค.ศ.)	จำนวน ทหารหญิง	จำนวนกำลังพล ทั้งหมด	ร้อยละของจำนวนทหารหญิงต่อ จำนวนกำลังพลทั้งหมด
2010	3	23	13.04
2011	1	25	4.00
2012	0	11	0
2013	6	20	30.00
2014	5	21	23.81
2015	2	13	15.38
2016	2	18	11.11
2017	4	17	23.52
2018	3	16	18.75
2019	5	14	35.71
2020	6	15	40.00
รวม	37	193	19.17

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนทหารหญิงต่อกำลังพลทั้งหมดจากนานาชาติ

ประเทศ	สัดส่วนทหารหญิงต่อกำลังพลทั้งหมด				จำนวนทหารหญิงต่อกำลังพลทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ			
	2017	2018	2019	2020	2017 ⁵⁶	2018 ⁵⁷	2019 ⁵⁸	2020 ⁵⁹
นอร์เวย์	4 : 32	6 : 31	4 : 35	5 : 31	12.5	19.4	11.43	16.12
ฟินแลนด์	2 : 31	2 : 24	3 : 25	4 : 23	6.5	16.7	12	17.39
สวีเดน	2 : 26	3 : 33	3 : 31	1 : 20	7.7	9.1	9.68	5
นิวซีแลนด์	0 : 11	1 : 13	4 : 11	4 : 10	0	7.7	36.36	40
ไอร์แลนด์	2 : 39	3 : 36	2 : 32	5 : 35	5.1	8.3	6.25	14.28
สเปน	0 : 16	1 : 21	0 : 15	1 : 19	0	4.8	0	5.26
เยอรมนี	2 : 36	1 : 39	1 : 38	0 : 34	5.6	2.6	2.63	0
สหรัฐอเมริกา	6 : 47	6 : 47	2 : 31	4 : 28	12.8	12.8	6.45	14.29
แอลบาเนีย	0	0	2 : 2	2 : 2	0	0	100	100
ซิมบับเว	8 : 15	5 : 9	12:18	18:26	53.3	55.6	66.67	69.2
ยูกันดา	1 : 2	1 : 5	4 : 8	4 : 6	50	20	50	66.7
แกมเบีย	1 : 14	2 : 12	10:21	11:21	7.1	16.7	47.62	52.4
เคนยา	14:66	10:64	18:73	17:67	21.2	15.6	24.66	25.4
ไนจีเรีย	9 : 71	10:58	8 : 60	11:52	12.7	17.2	13.33	21.2
เอธิโอเปีย	21:212	48:214	52:222	44:195	9.9	22.4	23.42	22.6
กานา	17:131	24:119	36:127	40:122	13	20.2	28.35	32.8

⁵⁶ "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance," The United Nations, 2017, accessed May 1, 2020,

http://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational_effect_and_woman_peacekeepers_december_2017.pdf.

⁵⁷ "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance," The United Nations, 2018, accessed May 1, 2020,

http://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational_effect_and_woman_peacekeepers_december_2018.pdf.

⁵⁸ "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance," The United Nations, 2019, accessed May 1, 2020,

http://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational_effect_and_woman_peacekeepers_december_2019.pdf.

⁵⁹ "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance," The United Nations, 2020, accessed May 1, 2021, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operationaleffect_and_women_peacekeepers-31_dec20.pdf.

ประเทศ	สัดส่วนทหารหญิงต่อกำลังพลทั้งหมด				จำนวนทหารหญิงต่อกำลังพลทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ			
	2017	2018	2019	2020	2017 ⁶⁰	2018 ⁶¹	2019 ⁶²	2020 ⁶³
ปากีสถาน	2:131	26:126	22:149	27:149	1.5	12.7	14.77	18.1
เปรู	8 : 30	8 : 32	10:28	12:34	26.7	25	35.71	35.3
เซอร์ราลีโอน	4 : 24	6 : 33	10:28	15:45	16.7	18.2	35.71	33.3
โมร็อกโก	0 : 19	2 : 26	10:31	11:34	0	7.7	32.26	32.4
มาลาวี	1 : 13	3 : 17	42:852	8:25	7.7	17.6	4.9	32
แอฟริกาใต้	8 : 40	4 : 25	10:27	7:25	20	16	37.04	28

แม้ว่ากองทัพไทยจะตอบสนองข้อติขององค์การสหประชาชาติ แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะงานของทหารหญิงไทยในภารกิจรักษาสันติภาพมักไม่ได้บรรจุในตำแหน่งอัตราที่ทำการรบโดยตรง เช่น ตำแหน่งนายทหารฝ่ายอำนวยการ และผู้เชี่ยวชาญทางทหาร ทั้งนี้การตอบรับเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของประเทศไทย ทำให้มีทหารหญิงไทยจำนวนหนึ่งได้มีโอกาสเข้าร่วมภารกิจนี้ โดยมีตัวอย่างที่น่าสนใจดังนี้ พลเรือตรีหญิง จิตศิริ สุขโกลม ร.น. แสดงในรูปที่ 10 ทหารหญิงไทยท่านแรก ที่เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติในห้วงปี ค.ศ. 1998-1999 โดยปฏิบัติการกิจเพื่อสันติภาพของกองทัพไทยในติมอร์ตะวันออก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกองกำลังนานาชาติในติมอร์ตะวันออก โดยมีหน้าที่ด้านกฎหมายระดับนานาชาติในบทบาทนายทหารพระธรรมนูญกองกำลังเฉพาะกิจร่วม 972 ไทย/ติมอร์ตะวันออก ปฏิบัติงานด้านข้อกำหนด กฎหมายนานาชาติในพื้นที่ความขัดแย้งร่วมกับนายทหารพระธรรมนูญจากนานาชาติ นำมาซึ่งการยอมรับในบทบาททหารหญิงต่อการปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติ⁶⁴ นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการส่งเสริมบทบาททหารหญิงเข้าร่วมภารกิจดังกล่าวกระทั่งปัจจุบัน

⁶⁰ Nations, "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance."

⁶¹ Nations, "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance."

⁶² Nations, "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance."

⁶³ Nations, "Operation effect and woman peacekeepers: addressing the gender imbalance."

⁶⁴ บุญจื้อ, "นายทหารหญิงของกองทัพกับการร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ," 29.

รูปที่ 10 นาวาตรีหญิง จิตศิริ สุขโกมล ร.น. (ยศทางทหารในขณะนั้น) ทหารหญิงไทยท่านแรก
ที่เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ

จากที่ได้กล่าวถึงจุดเด่นที่สำคัญของทหารหญิงไว้ข้างต้นว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าทหารชายในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม การสื่อสารกับสตรีและเด็กเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริง⁶⁵ สามารถยืนยันได้จากภารกิจรักษาสันติภาพชุดานของ พันโทหญิง พิมพ์พร สิริเจริญสุข อดีตผู้สังเกตการณ์ทางทหารโดยปฏิบัติหน้าที่ลาดตระเวน สังเกตการณ์ ฝ้าตรวจ การละเมิด ข้อตกลงหยุดยิง ตรวจนับจำนวนทหารแต่ละฝ่าย สังเกตการณ์การปลดอาวุธ สสำรวจประชากรตามหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกล ผ่านการจดบันทึกเพื่อส่งต่อข้อมูลให้แก่รัฐบาลชุดานและองค์กรอื่นเพื่อเข้าช่วยเหลือตามลำดับขั้นตอน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ครั้งนั้นทหารหญิงไทยได้รับมอบหมายในตำแหน่งหัวหน้าทีมลาดตระเวน ทั้งนี้มีบทสัมภาษณ์กล่าวว่า “...ด้วยความเป็นทหารหญิงไทยผ่านคุณลักษณะ ยิ้มแย้ม แจ่มใส อ่อนน้อม มนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนง่าย อดทน มีน้ำใจ ทำให้สามารถเข้ากับชาวบ้านได้ง่าย ส่งผลให้หญิงชาวบ้านกล้าออกมาพูดคุยมากขึ้นนำมาซึ่งข้อมูลเชิงลึก เช่น เรื่องผู้หญิงชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ บางคนโดนข่มขืนจากคนต่างกลุ่มแต่ไม่รู้จะบอกใคร ทำให้ไม่มีการรายงานกระทั่งมีทหารหญิงเข้ามาในพื้นที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่รักษาสันติภาพในท้องถิ่น หญิงชาวบ้านจึงกล้าพูดคุยให้ข้อมูล”⁶⁶

⁶⁵ กองบัญชาการกองทัพไทย, "แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ," 31.

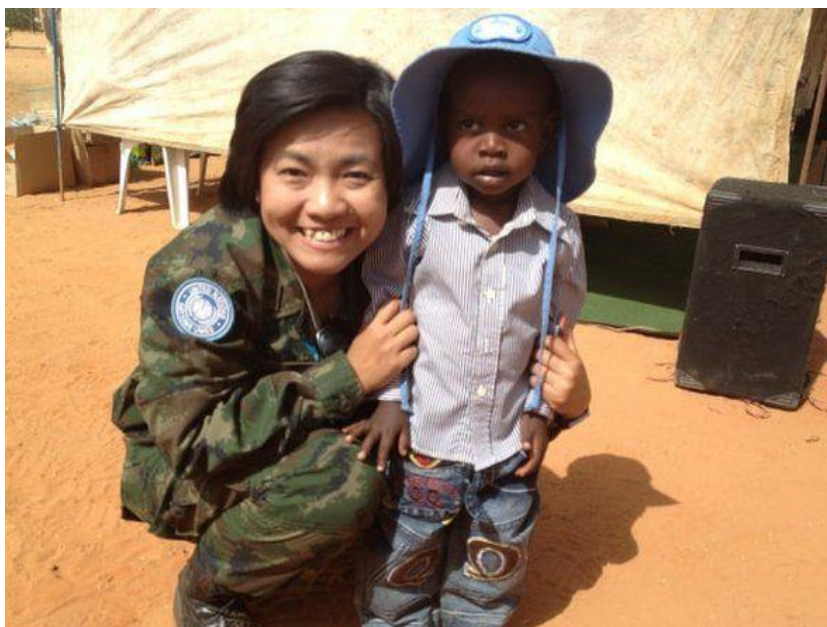
⁶⁶ "พันโทหญิง พิมพ์พร สิริเจริญสุข ทหารหญิงไทยกับภารกิจที่ท้าทายในชุดาน," ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร (peace operations center), accessed 1 มีนาคม, 2563, <https://j3.rtarf.mi.th/poc/articleMix.php>.

ภารกิจรักษาสันติภาพชุดาน พันเอกหญิง อุมารณณ์ เฟ่งผล อดีตผู้สังเกตการณ์ทางทหารใน
 ห่วงปี ค.ศ. 2009 - 2010 ให้สัมภาษณ์ว่า “...ในฤดูกาลเก็บเกี่ยว คนในหมู่บ้านเหลือแค่ผู้หญิงและ
 เด็ก ผู้รักษาสันติภาพชายไปถึงหมู่บ้านไม่สามารถคุยกับประชาชนได้เนื่องจากไม่มีผู้รักษาสันติภาพ
 หญิงไปด้วย จึงโทรกลับมาหา พันเอกหญิง อุมารณณ์ เฟ่งผล จากนั้นคนในหมู่บ้านจึงยินยอมพูดคุย
 กับผู้รักษาสันติภาพเพราะถือว่าการให้ข้อมูลกับผู้หญิง เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ชายมี
 ขีดจำกัดทางด้านวัฒนธรรม ขณะเดียวกันการที่ทหารหญิงเป็นผู้รักษาสันติภาพ ส่งผลให้เกิดแรง
 บันดาลใจต่อคนในพื้นที่ โดยผู้หญิงในพื้นที่ที่มองว่าตนต้องทำได้เช่นเดียวกัน และต้องการให้รัฐบาล
 ส่งเสริมการศึกษาของเด็กและผู้หญิงให้มากขึ้น...”⁶⁷

นาวาโทหญิง กัญญา ธนคลังสิน ดังแสดงในรูปที่ 11 ทหารหญิงผู้เข้าร่วมปฏิบัติการกิจ
 รักษาสันติภาพในภารกิจรักษาสันติภาพผสมสหประชาชาติ - สหภาพแอฟริกาตะวันออก ประเทศชุดาน
 ห่วงปี ค.ศ. 2009 - 2010 และห่วงปี ค.ศ. 2013 - 2014 ตำแหน่งผู้สังเกตการณ์ทางทหารด้านกิจการ
 สตรี ซึ่งมีหน้าที่เก็บข้อมูลและจัดทำรายงานสถิติของเจ้าหน้าที่ผู้หญิงในภารกิจรักษาสันติภาพ และ
 ตำแหน่งนายทหารกิจการพลเรือน มีหน้าที่ประสานงานเพื่อหาจัดสิ่งของบรรเทาทุกข์ ให้ความ
 ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติให้กับประชาชนที่ได้รับ
 ผลกระทบในพื้นที่ความขัดแย้ง การจัดทำโครงการในถิ่นทุรกันดาร เช่น โครงการซ่อมแซมถนน
 สะพาน โครงการฟื้นฟูโรงเรียนในพื้นที่ โครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสตรี โครงการชุด
 เจาะเพื่อหาแหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภค เป็นต้น กล่าววว่า “...การปฏิบัติการจนายทหารกิจการพล
 เรือน โดยน้อมนำศาสตร์พระราชา โดยยึดหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาเป็นแนวทางการปฏิบัติงานจน
 ได้รับความไว้วางใจและยอมรับจากทหารและพลเรือนจากมิตรภาพจากมิตรประเทศ รวมถึงประชาชนใน
 พื้นที่ทำให้ผู้คนอยากรู้จักประเทศไทยและอยากร่วมงานกับคนไทย..”⁶⁸ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ครั้งนั้น
 ทหารหญิงไทยได้รับการยอมรับจากนายทหารนานาชาติส่งผลให้ได้รับมอบหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้า
 นายทหารกิจการพลเรือน

⁶⁷ "เปิดประสบการณ์ทหารหญิงไทยในภารกิจ "ยูนาไมด์" ที่ดาร์ฟัวร์," BBC news, 2563, accessed 1 พฤษภาคม, 2563,
<https://www.bbc.com/thai/51886123>.

⁶⁸ "บทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ," พิมพ์ไทย, 2563, accessed 1 พฤษภาคม,
 2563, <https://www.pimthai.co.th/27050>.

รูปที่ 11 นาวาโทหญิง กัญญา ธนคลังสิน ทหารหญิงผู้เข้าร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพในภารกิจรักษาสันติภาพผสมสหประชาชาติ – สหภาพแอฟริกาตะวันออก ประเทศซูดาน

พันโทหญิง สมหญิง รัตนสุขจิตต์ ทหารหญิงผู้เข้าร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพในภารกิจรักษาสันติภาพผสมสหประชาชาติ – สหภาพแอฟริกาตะวันออก ห้วงปี ค.ศ. 2013 - 2014 กล่าวว่า “...การเป็นส่วนหนึ่งที่ได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กและผู้หญิงในประเทศซูดาน แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงคนนึงไม่ได้สำคัญแต่กับครอบครัวเท่านั้น หากแต่เรายังมีบทบาทที่สำคัญต่อสังคมและประเทศชาติ ไม่ว่าจะทำหน้าที่เป็นทหาร เป็นเภสัชกร เป็นครู หรือใด ๆ ก็แล้วแต่ตามกำลังขีดความสามารถ สังคมหรือประเทศชาติจะพัฒนา มีเสถียรภาพและอยู่ได้อย่างยั่งยืนก็ต่อเมื่อได้บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ทั้งภาคพลเรือน ทหาร และประชาชนในสังคมทุกเพศทุกวัย สันติภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะอยู่ต่อไป”

นาวาอากาศตรีหญิง อรพิม ภัคดีสงคราม ดังแสดงในรูปที่ 12 ทหารหญิงผู้เข้าร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพในสาธารณรัฐอินเดียนีและสาธารณรัฐอิสลามปาเกิสถานในห้วงปี ค.ศ. 2016 - 2017 ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ทางทหารของคณะผู้สังเกตการณ์ทางทหารขององค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า “...นอกจากการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมใหม่ สิ่งสำคัญที่สุดคือการปรับตัวกับคนในพื้นที่ พยายามสร้างความไว้วางใจให้คนในพื้นที่ให้รู้สึกไว้วางใจ และการเป็นคนไทยถูกส่งสอนให้เคารพผู้ใหญ่ จึงผูกเขานั่งคุยกับคุณยาย คุณยายเห็นจึงรู้สึกเอ็นดูเหมือนลูกหลาน เพื่อนชานอร์เวย์ที่ไปด้วยรู้สึกประทับใจในการนั่งคุยกับคุณยาย จึงกล่าวว่าเป็นเหตุผลที่ทำให้องค์การสหประชาชาติอยากให้ทหารหญิงในภารกิจเพิ่มขึ้น เพราะสามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่ทหารชายไม่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้คนในพื้นที่รู้สึกปลอดภัย ไว้วางใจมากขึ้น” แสดงให้เห็นว่าบทบาททหารหญิง

ของกองทัพไทยนอกจากความรู้ความสามารถแล้ว รอยยิ้ม ความสุภาพอ่อนน้อมและโอบอ้อมอารี สะท้อนถึงความเมตตาที่แฝงไปด้วยความแข็งแกร่งเป็นส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการมีความร่วมมือของคนในพื้นที่⁶⁹

รูปที่ 12 นาวาอากาศตรีหญิง อรพิม ภัคดีสงคราม ทหารหญิงผู้เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพในสาธารณรัฐอินเดียและสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน⁷⁰

นาวาอากาศตรีหญิง ศิวากร อ่ำทรัพย์ ปฏิบัติหน้าที่นายทหารฝ่ายอำนวยการ ศูนย์ปฏิบัติการร่วม กองบัญชาการ UNAMID ในภารกิจรักษาสันติภาพผสมระหว่างสหภาพแอฟริกาและสหประชาชาติในดาร์ฟูร์ ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ 1 ปี (3 กันยายน 2017 - 2 กันยายน 2018) ขณะปฏิบัติการทำหน้าที่อำนวยการ ประสานงาน รวบรวมข้อมูลด้านยุทธการ พิสูจน์ทราบข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อนำมาวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาตามลำดับ ในการนั้นได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนทหารร่วมจัดทำฐานข้อมูลรายงานปฏิบัติการสำคัญประจำวันเพื่อบันทึกเป็นข้อมูลสำคัญพื้นฐานของภารกิจในห้วงเวลา ค.ศ.2013 - 2018⁷¹

นาวาโทหญิง ญาดา เทียมทิพย์ ทหารหญิงผู้เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพผสมระหว่างสหภาพแอฟริกาและสหประชาชาติในดาร์ฟูร์ ค.ศ. 2008 - 2009 และ ค.ศ. 2013 - 2014 และภารกิจรักษาสันติภาพในสาธารณรัฐอินเดียและสาธารณรัฐอิสลามปากีสถานในห้วงปี ค.ศ. 2018 - 2019 ให้สัมภาษณ์ว่า “...มีโอกาสไปลาดตระเวนในฐานะที่ทำงานเป็นผู้สังเกตการณ์ทางทหาร ได้ลง

⁶⁹พิมพ์ไทย, "บทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ."

⁷⁰ "Finding rapport with woman I meet in the field," UN On Call List - RTAF, accessed May 1, 2020, https://web.facebook.com/RTAF.PKO/posts/1985131388474423/?_rdc=1&_rdr.

⁷¹ "บทสัมภาษณ์ น.ต.หญิง ศิวากร อ่ำทรัพย์," UN On Call List - RTAF, accessed May 1, 2020, https://web.facebook.com/RTAF.PKO/posts/1994877590833136/?_rdc=1&_rdr.

พื้นที่ค่ายอพยพ ค่ายผู้ลี้ภัยที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม ซึ่งเมื่อเข้าไปจะพบว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจะเป็นผู้หญิงและเด็กมากกว่า เพราะส่วนใหญ่ผู้ชายจะไปสู้รบ อาจมีเสียชีวิตไปบ้าง บาดเจ็บบ้าง ซึ่งการทำงานตรงนั้นทำให้เราเห็นปัญหากับกลุ่มคนรากหญ้า เมื่อเขาเห็นเราซึ่งเป็นทหารและก็เป็นสตรีด้วย เขาอยากเข้ามาปฏิสัมพันธ์กับเราซึ่งเราสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับเขาได้... ทั้งนี้ งานลาดตระเวนส่วนใหญ่จะเป็นงานของผู้ชาย ผู้หญิงที่ทำหน้าที่นี้มีไม่ถึง 5 เปอร์เซ็นต์ ดิฉันเป็นหนึ่งในหน่วยลาดตระเวนผู้หญิงเพียงไม่กี่คน และทุกครั้งที่ไปลาดตระเวน ด้วยความที่เราเป็นผู้หญิง ทำให้เราสามารถเข้าไปพูดคุยกับผู้ที่ได้รับผลกระทบได้อย่างเข้าอกเข้าใจ และอีกอย่างเมื่อเราฟังเขา ก็จะได้รู้ถึงปัญหาและความต้องการจริง ๆ เพราะมันมีอุปสรรคด้านศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน แต่สำหรับคนเอเชียอย่างเรา ถือว่าได้เปรียบมากกว่าคนตะวันตก ที่พวกเขาจะเปิดใจบอกปัญหาเรา มากกว่า...”⁷²

จากบทสัมภาษณ์นี้แสดงให้เห็นถึงบทบาททหารหญิงในการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิด นำมาซึ่งการแก้ปัญหาและสร้างสันติสุข จากการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ ในการปฏิบัติกรให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมในคาร์ฟูร์และในฐานะเป็นนายทหารที่นำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยทำให้นาวาโทหญิง ญาดา เทียมทิพย์ ได้รับประกาศเกียรติคุณจาก Sector Commander, UNAMID ดังแสดงในรูปที่ 13

รูปที่ 13 นาวาโทหญิง ญาดา เทียมทิพย์ ทหารหญิงผู้เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพผสมระหว่างสหภาพแอฟริกาและสหประชาชาติในคาร์ฟูร์ได้รับประกาศเกียรติคุณจาก Sector Commander, UNAMID

⁷² "ฮาวทูปลดล็อก ศักยภาพผู้หญิง มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs," salika, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://www.salika.co/2020/09/16/women-power-in-sdgs-goals>.

นอกจากนี้บทบาทของทหารหญิงไทยยังเป็นที่ประจักษ์ในเวทีนานาชาติผ่านการปฏิบัติหน้าที่ของ พันโทหญิง ดร. นักเทคนิคการแพทย์หญิง จิราภรณ์ ชมสี ดังแสดงในรูปที่ 14 ทหารหญิงไทยปฏิบัติภารกิจผู้สังเกตการณ์ทางทหาร United Nations Mission in Sudan, 2005 และภารกิจรักษาสันติภาพผสมระหว่างสหภาพแอฟริกาและองค์การสหประชาชาติในดาร์ฟูร์ CIMIC Officer, United Nation Mission in Darfur, 2015 โดยปฏิบัติหน้าที่นายทหารกิจการพลเรือนในการติดตามตรวจสอบ การถอนกำลังอาวุธ ให้เป็นไปตามข้อตกลงสันติภาพ จากการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวนำมาซึ่งการยอมรับ ชื่นชม และได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับประกาศเกียรติคุณจาก Sector Commander, UNAMID ในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างมืออาชีพ สำหรับการปฏิบัติภารกิจให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมในดาร์ฟูร์และในฐานะเป็นนายทหารที่นำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลด้านการส่งเสริมสันติภาพ ประเภทเจ้าหน้าที่รัฐ จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องในโอกาสวันสตรีสากล ประจำปี ค.ศ. 2017

รูปที่ 14 พันโทหญิง ดร. นักเทคนิคการแพทย์หญิง จิราภรณ์ ชมสี ทหารหญิงไทยปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพองค์การสหประชาชาติ⁷³

⁷³ "พันโทหญิง ดร.ทพญ.จิราภรณ์ ชมศรี: นักเทคนิคการแพทย์ไทยในเวทีสหประชาชาติ," medtech today, 2560, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://medtechtodayblog.wordpress.com/2017/09/14>.

จากการรวบรวมข้อมูลผ่านบทสัมภาษณ์พบว่า นอกเหนือจากภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมายจากองค์การสหประชาชาติแล้ว จุดเด่นของทหารหญิงไทยคือการเข้าถึงสตรีและเด็กในพื้นที่ปฏิบัติงานได้ดีกว่าทหารชาย ช่วยให้ได้รับข้อมูลที่สำคัญเพื่อการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนในพื้นที่ปฏิบัติงาน และสร้างสันติสุขแห่งดินแดน⁷⁴

จากการปฏิบัติการกิจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของทหารหญิงไทยนำมาซึ่งคำชื่นชมต่อประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ เช่น คำชื่นชมของนายบัน คิมุน อดีตเลขาธิการองค์การสหประชาชาติในหนังสือราชการที่ส่งถึงประเทศไทยว่า “กองทัพไทยปฏิบัติงานได้อย่างน่าชื่นชมและสร้างผลกระทบเชิงบวกอย่างยิ่ง นอกเหนือจากการปฏิบัติงานอย่างแข็งขันแล้ว สตรีแห่งกองทัพไทยยังทุ่มเททำงานเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับประชาชน โครงการของกองทัพสนับสนุนชุมชนในท้องถิ่นและยังได้รับการยกย่องอย่างสูงจากประชาชนอีกด้วย”⁷⁵ นอกจากนี้การได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ในภารกิจรักษาสันติภาพนำมาซึ่งความไว้วางใจและสะท้อนการก้าวขึ้นมามีบทบาทของทหารหญิงไทยในการเป็นผู้รักษาสันติภาพและการเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ทั้งนี้ยังเป็นการสะท้อนถึงภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยอีกด้วยนับได้ว่าเป็นผลดีต่อประเทศอีกทางหนึ่ง⁷⁶

ทั้งนี้จากการมีส่วนร่วมของประเทศไทยในการตอบสนองมติขององค์การสหประชาชาติยังทำให้ประเทศไทยได้ภาพลักษณ์ที่ดี ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับและได้รับคัดเลือกให้มีบทบาทสำคัญต่าง ๆ ในองค์การสหประชาชาติ อาทิ จากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA) สมัยสามัญ สมัยที่ 63 ให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการเสริมสร้างสันติภาพของสหประชาชาติ (Peacebuilding Commission: PBC) เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านนโยบายที่มุ่งเสริมสร้างสันติภาพแบบบูรณาการและเพื่อเป็นการเชื่อมต่อการรักษาสันติภาพกับการเสริมสร้างสันติภาพในระยะยาวแก่ประเทศที่เพิ่งพ้นสภาพการณ์ความขัดแย้งหรือ

⁷⁴ Roy, "Roles and Training Standards For UN Military Experts on Mission."

⁷⁵ "ไทยส่งกำลังพลเพื่อดำเนินปฏิบัติการสันติภาพ," Indo-Pacific Defense Forum, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <http://ipdefenseforum.com>.

⁷⁶ "บทบาทของกองทัพไทยในการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพกับองค์การสหประชาชาติ," วิทยาลัยการทัพบก, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <http://rta.awc.ac.th/sites/default/files/kaarraksaasantiphaaph.pdf>.

การสู้รบ ทั้งนี้ได้มุ่งเน้นภารกิจในภูมิภาคแอฟริกา โดยมีประเทศอยู่ในการดูแล 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบุรุนดี ประเทศเซียร์ราลีโอน ประเทศกินีบิสเซา และสาธารณรัฐแอฟริกากลาง⁷⁷

จากการศึกษาบทบาททหารหญิงพบว่าทหารหญิงไทยมีบทบาทมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ ผ่านการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการลาดตระเวน การเข้าถึงเหยื่อที่เป็นสตรีและเด็กในการเข้าถึงข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การดำเนินงานในฝ่ายอำนวยการ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางทหารกระทั่งได้รับคำชื่นชมจากองค์การสหประชาชาติ ซึ่งดูเหมือนว่าทหารหญิงได้รับการสนับสนุนมากขึ้นจากกองทัพไทย แต่ทว่าหากวิเคราะห์ในกรอบการเมืองเชิงวิพากษ์ประกอบกับรากฐานสังคมชายเป็นใหญ่ของกองทัพไทยแล้วนั้น บทบาทที่ดูเหมือนจะก้าวหน้ายังพบข้อจำกัดหลายประการ ดังจะกล่าวในรายละเอียดส่วนถัดไป

6. ข้อจำกัดทางโครงสร้างกองทัพไทยต่อการส่งทหารหญิงไทยเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ

โครงสร้างของกองทัพไทยถูกสถาปนาจากความคิดชายระบอบชายเป็นใหญ่โดยที่ีความไม่เสมอภาคที่แท้จริง มีการสร้างอัตลักษณ์ มายาคติครอบงำสังคมในบทบาทชายเป็นใหญ่ ทหารชายมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เหนือกว่าทหารหญิงในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความสำคัญ อำนาจหน้าที่ บทบาทที่ดำเนินในกองทัพ นำมาซึ่งการกดทับสถานะทหารหญิงให้มีหน้าที่เพียงฝ่ายสนับสนุนหรือผู้ปฏิบัติ ตามคำสั่งรวมทั้งเป็นสมบัติของทหารชายผู้มีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งเป็นมูลเหตุแห่งความไม่เสมอภาคที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน จากโครงสร้างกองทัพไทยดังกล่าวมาซึ่งข้อจำกัดในการส่งเสริมบทบาททหารหญิงไทยเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติดังนี้

6.1 ข้อจำกัดด้านกระบวนการคัดเลือก

ข้อจำกัดด้านกระบวนการคัดเลือกการสมัครรับราชการทหาร ถูกจำกัดความหมายของการเป็น “ทหาร” ที่ผลึกเพศหญิงออกมาตามแนวความคิดที่ว่า “ชายฉกรรจ์ทุกคนต้องเป็นทหาร และทหารคือประชาชนในยามสงบ คนเหล่านั้นต่างทำมาหาเลี้ยงชีพของตนเอง ต่อเมื่อเกิดสงครามชายฉกรรจ์จะถูกเรียกเข้าประจำหมวดหมู่กรมกอง...”⁷⁸ แต่เมื่อลักษณะงานกองทัพเริ่มเปลี่ยนแปลงและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ในบางตำแหน่งจึงสามารถบรรจุผู้หญิงได้ ซึ่งเป็นการตอบสนองด้านสิทธิ

⁷⁷ "ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการเสริมสร้างสันติภาพของสหประชาชาติ," กระทรวงการต่างประเทศ, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://www.ryt9.com/s/mfa/519209>.

⁷⁸ ทวีชัย แสงนุสร, "วิเคราะห์ อุดมการณ์ ทาง การเมือง การ ปกครอง ของ สมัย สุโขทัย กับ สถานการณ์ ปัจจุบัน," *Journal of Modern Learning Development* 1, no. 1 (2016): 35.

สตรีอีกด้วย เป็นผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการรับทหารหญิงเข้ารับราชการของกองทัพไทย ทั้งนี้ กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการทหารมีหลายหลักสูตรการศึกษาที่มีข้อกำหนดการเข้าศึกษาของสตรี ไม่ว่าจะเป็นการสอบเข้าโรงเรียนนายร้อยทุกเหล่าทัพ การสอบเข้าโรงเรียนแผนที่ทหาร โรงเรียนชุมพลทหารเรือ โรงเรียนนายสิบทหารบก โรงเรียนจำอากาศ⁷⁹ โดยเฉพาะโรงเรียนเสนาธิการทหาร (กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ) ซึ่งเป็นโรงเรียนหลักในการผลิตผู้บังคับบัญชา รวมทั้งฝ่ายอำนวยการระดับสูงของกองทัพ ดังที่เคยอธิบายไว้ในมุมมองว่าด้วยเรื่องมุมมองสตรีและเพศสภาพในกองทัพ แสดงถึงความเหลื่อมล้ำแม้ว่าจะมีการเพิ่มโอกาสกับผู้หญิงมากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันบทบาทผู้หญิงยังไม่ได้รับการสนับสนุนที่ชัดเจน⁸⁰สะท้อนให้เห็นว่าจากความสัมพันธ์ทางเพศสภาพของกองทัพไทยนำมาซึ่งการกดขี่กีดกันผู้หญิงในการคัดเลือกเข้ามาเป็นทหาร ส่งผลให้จำนวนทหารหญิงต่อทหารชายในกองทัพไทยมีสัดส่วนที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้นจำนวนทหารหญิงที่เข้าร่วมปฏิบัติงานด้านสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติจึงมีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับองค์กรโดยรวม

ในด้านจำนวนทหารหญิงที่เข้ารับราชการในกองทัพไทย พบว่าสัดส่วนทหารหญิงต่อจำนวนทหารทั้งหมดในกองทัพไทยคิดเป็นร้อยละ 8.7 แบ่งเป็นกองบัญชาการกองทัพไทยมีจำนวนทหารหญิงรวม 6,571 นายจากกำลังพลทั้งหมด 18,498 นาย คิดเป็นร้อยละ 35.5 กองทัพบกมีจำนวนทหารหญิงรวม 8,100 นายจากกำลังพลทั้งหมด 130,000 นาย คิดเป็นร้อยละ 6 กองทัพเรือมีจำนวนทหารหญิงรวม 3,100 นายจากกำลังพลทั้งหมด 80,000 นาย คิดเป็นร้อยละ 3.8 และกองทัพอากาศมีจำนวนทหารหญิงรวม 4,432 นายจากกำลังพลทั้งหมด 24,247 นาย คิดเป็นร้อยละ 18 โดยรายละเอียดของทหารหญิงสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3

⁷⁹ "ระเบียบกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ การโอน และการบรรจุกลับเข้ารับราชการ พ.ศ. 2529," accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://j1.rtarf.mi.th/new/index.php>.

⁸⁰ Robert Egnell and Mayesha Alam, *Women and gender perspectives in the military: An international comparison* (Georgetown University Press, 2019), 290.

ตารางที่ 3 จำนวนและสัดส่วนการบรรจุข้าราชการทหารหญิงในส่วนราชการต่าง ๆ⁸¹

ส่วนราชการ	จำนวนการบรรจุข้าราชการทหาร (นาย)				สัดส่วน (ร้อยละ)
	กำลังพล ทั้งหมด	สัญญาบัตร หญิง	ประทวน หญิง	รวมทหาร หญิง	
กองบัญชาการ กองทัพไทย	18,498	2,084	4,487	6,571	35.5
กองทัพบก	130,000	4,500	3,700	8,100	6
กองทัพเรือ	80,000	2,260	740	3,100	3.8
กองทัพอากาศ	24,247	2,732	1,700	4,432	18
รวม	252,845	11,476	10,627	22,103	8.7

จำนวนทหารหญิงที่เข้าปฏิบัติงานตามตารางที่ 3 มีจำนวนน้อยกว่าที่กระทรวงกลาโหมกำหนด โดยกระทรวงกลาโหมอนุญาตให้บรรจุทหารหญิงเข้าปฏิบัติงานในกองทัพได้มากถึงร้อยละ 25 ของจำนวนทหารทั้งหมด โดยทหารหญิงที่บรรจุเข้ารับราชการส่วนใหญ่จะถูกบรรจุในสายงานสาธารณสุข มีเพียงกองร้อยทหารพรานหญิงเท่านั้นที่นับว่าเป็นกองกำลังทหารหญิง ซึ่งการที่กองทัพจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานของทหารหญิงดังกล่าวนี้ ทำให้ไม่สามารถส่งกองกำลังทหารหญิงเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติได้เลย เนื่องจากกองร้อยทหารพรานหญิงจำเป็นต้องอยู่ปฏิบัติการกิจในฐานที่มั่นตามแนวชายแดน ทำให้ทหารหญิงสามารถเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติได้เฉพาะประเภทบุคคลเท่านั้น

นอกจากนี้เกณฑ์การคัดเลือกทหารหญิงเพื่อเข้าร่วมภารกิจมีข้อจำกัดค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับทหารชาย ไม่ว่าจะเป็นการจำกัดทหารหญิงไม่ให้เข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารส่งผลให้ทหารหญิงไม่สามารถเข้าปฏิบัติการกิจขององค์การสหประชาชาติในบางตำแหน่งเนื่องจากข้อเรียกร้องทางคุณสมบัติจากข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ นอกจากหลักสูตรทางการทหารแล้ว กองทัพยังไม่มีการสนับสนุนให้ทหารหญิงเข้ารับการศึกษานอกหลักสูตรอื่นที่จะส่งเสริมให้ทหารหญิงได้รับความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาตามเกณฑ์ที่ระบุ ความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ เกณฑ์

⁸¹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์, เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) เรื่อง บทบาททหารหญิงกับภารกิจด้านการทหาร, 26.

ทางด้านอายุ (อายุไม่เกิน 50 ปี) ความสามารถในการใช้รถยนต์และมีใบอนุญาตขับรถมาไม่น้อยกว่า 2 ปี นอกจากนี้การเลื่อนยศ หากทหารหญิงไม่สามารถเลื่อนยศได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด (เทียบเท่ายศ ร้อยเอกหญิง – พันโทหญิง) ก็ไม่สามารถเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติได้ ส่งผลให้ทหารหญิงมีข้อจำกัดในการฝ่าฝืนเข้าร่วมภารกิจระหว่างประเทศโดยเฉพาะนายทหารหญิง ชั้นประทวน⁸²

นอกจากนี้พบว่าผู้บัญชาการเหล่าทัพจะเป็นทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย ของทุกเหล่าทัพเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการผูกขาดและเปิดช่องทางในการหาผลประโยชน์ให้ทหารที่สำเร็จ การศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกัน ซึ่งระบบความใกล้ชิดที่กล่าวขึ้นนี้ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าใน การรับราชการทหารภายในกองทัพของบุคคลเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมให้ทหารบาง กลุ่มเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติได้อีกด้วย จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นการ เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติของทหารหญิงนั้นเป็นไปด้วยความ ยากลำบากอยู่แล้ว เมื่อมาเจอระบบความสัมพันธ์ใกล้ชิดของทหารบางกลุ่มยิ่งเป็นการลดโอกาสการ เข้าร่วมภารกิจของทหารหญิงเข้าไปอีก ดังนั้นเมื่อศึกษาจำนวนทหารหญิงในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าทหารหญิงไทยเข้าร่วมภารกิจประเภทรายบุคคลเพียง 37 คน จาก 193 คน⁸³

6.2 ตำแหน่งของทหารหญิงไทยหลังการไปปฏิบัติภารกิจในกองทัพไทย

เนื่องจากการปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติเป็นภารกิจระยะสั้น โดยใช้ เวลาปฏิบัติภารกิจเพียง 1 ปี แม้ว่าตามระเบียบกองทัพ ทหารผู้ซึ่งปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพจะมี หน้าที่ให้การสนับสนุนกรมยุทธการทหาร ทั้งการเป็นวิทยากร ครูฝึก และผู้เข้ารับการศึกษาเป็น ระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี หรือแม้แต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบพิจารณาเข้าร่วม ปฏิบัติภารกิจต่อไป⁸⁴ ทั้งนี้ในด้านความก้าวหน้าของทหารหญิงไทยถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม ทหารหญิงที่ไม่ได้ปฏิบัติงานโดยตรงในหน่วยงานระหว่างประเทศ และกลุ่มผู้ที่ปฏิบัติงานในส่วนอง กานระหว่างประเทศ

⁸² "กองทัพอากาศรับสมัครข้าราชการเพื่อสอบคัดเลือกบรรจุในบัญชีรายชื่อพร้อมเรียกปฏิบัติงานการรักษาสันติภาพ," 2564, accessed 1 สิงหาคม, 2563, <https://www.facebook.com/RTAF.PKO>.

⁸³ กองบัญชาการกองทัพไทย, รายชื่อการสนับสนุนกำลังประเภทบุคคลแก่ภารกิจรักษาสันติภาพ ในห้วง ม.ค.49 – ปัจจุบัน.(เอกสารไม่ ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁸⁴ "การปฏิบัติในระหว่างการปฏิบัติภารกิจและเมื่อจบภารกิจ," ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพ ไทย, accessed 1 เมษายน, 2564, <https://j3.rtarf.mi.th/poc/KM/step6.html>.

โดยกลุ่มทหารหญิงบางส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติงานโดยตรงในหน่วยงานระหว่างประเทศ มักไม่ได้รับความก้าวหน้าทางอาชีพ กล่าวได้ว่าการไปปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพ ไม่ได้ทำให้ผู้ปฏิบัติได้ตำแหน่งที่สูงขึ้น ส่งผลให้ทหารหญิงต้องกลับมาปฏิบัติงานประจำดั้งเดิมภายใต้วัฒนธรรมองค์กรชายเป็นใหญ่ ภายใต้เงื่อนไขการกีดกันทหารหญิง ส่งผลให้ความก้าวหน้าทางอาชีพไม่มีความชัดเจน กล่าวคือ ไม่ส่งผลต่อการเลื่อนยศ การเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

ในขณะที่ผู้ที่ปฏิบัติงานในส่วนกองงานระหว่างประเทศภายหลังการจบภารกิจรักษาสันติภาพ ร่วมกับองค์การสหประชาชาติจะได้รับการสนับสนุนความก้าวหน้าจากผู้บังคับบัญชา อาทิสการสนับสนุนให้เป็นวิทยากร ตลอดจนการสนับสนุนในการคัดเลือกเข้าดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กรสหประชาชาติ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการสันติภาพ สำนักเลขาธิการสหประชาชาติ⁸⁵ ทั้งนี้ในการตัดสินใจให้ทหารหญิงเหล่านั้นเข้าร่วมหรือไม่นั้นนอกเหนือจากความรู้ ความสามารถของทหารหญิงเหล่านั้น ยังขึ้นอยู่กับภาระงาน หน่วยงานต้นสังกัดที่ทหารหญิงเหล่านั้นสังกัดอยู่ด้วย กล่าวคือ การตัดสินใจต้องได้รับความยินยอมจากผู้นาองค์กรที่โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสะท้อนว่าความรู้ความสามารถของทหารหญิงเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการเติบโตในสายงาน หรือแม้กระทั่งการดำเนินบทบาททหารหญิงที่สามารถพึ่งกระทำด้วยตนเองได้ ยังต้องอยู่ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของทหารชาย

ทั้งนี้เมื่อศึกษาบทบาททหารหญิงดังกล่าวมักพบว่าทหารหญิงจากสายงานตรงเท่านั้นและมีเพียงไม่ถึงร้อยละ 10 ที่มีความก้าวหน้าในอาชีพทหาร โดยตำแหน่งหรือหน้าที่ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับงานสารสนเทศ เช่น การวางแผน เตรียมข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมาย นำมาซึ่งการสื่อสารข้อมูลระหว่างกัน บ่อยครั้งทหารหญิงเหล่านี้จะได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับบทบาททหารไทยในการปฏิบัติงานด้านสันติภาพ ซึ่งผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาทหารหญิงไทยผู้ที่มีความก้าวหน้าทางสายงานภายหลังจบการปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติ อาทิ นาวาอากาศตรีหญิง อรพิม ภัคทีสงคราม ผู้ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรเสนาธิการร่วม (ทหารหญิงรุ่นแรก) และผ่านการปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติ ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามข้อกำหนดขององค์การสหประชาชาติ ได้รับคัดเลือกให้ไปปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการสันติภาพ สำนักเลขาธิการสหประชาชาติ⁸⁶ ซึ่งมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ขององค์การสหประชาชาติประจำกรุงนิวยอร์ก นับได้ว่าเป็นนายทหารหญิงไทยคนแรกและคนเดียวในขณะ นี้ที่ได้รับเลือกเข้า

⁸⁵ "รับสมัครนายทหารสัญญาบัตรเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ DPO และ DOS ของสหประชาชาติในฐานะบุคลากรยึดตัวจากรัฐบาล ประจำปี 2562 ระยะที่ 2," ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, 2563, accessed 1 เมษายน, 2564, <https://j3.rtarf.mi.th/poc/flashnews.php>.

⁸⁶ "เราจะเป็น UN Police," accessed 1 July, 2020, <https://www.facebook.com/wegonnabeunpol>.

ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ขณะเดียวกันได้ดำเนินบทบาทที่สำคัญของทหารหญิงไทยคือการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเทศและกองทัพไทย

ซึ่งจากกรณีศึกษาดังกล่าวสะท้อนได้ว่าไม่ใช่ทหารหญิงทุกนายที่ผ่านการปฏิบัติการกิจการรักษา สันติภาพขององค์การสหประชาชาติแล้วจะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรหรือผู้บังคับบัญชาตามสาย งานตน สอดคล้องกับ แอน ไวท์เฮด ที่กล่าวถึงการอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของสตรี โดยมองว่า ผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ขณะที่ผู้ชายมีอำนาจและบทบาทที่เหนือกว่า⁸⁷สะท้อนได้ว่าความสำเร็จของ ทหารหญิงในการเข้าร่วมปฏิบัติการสันติภาพร่วมกับองค์การสหประชาชาติเป็นความสำเร็จรายบุคคล ในรูปแบบชั่วคราว เป็นเพียงความสำเร็จที่ฉาบฉวยไม่มั่นคงหากเทียบกับตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับขณะ ปฏิบัติภารกิจและไม่มีผลต่อการรับราชการทหารในภายภาคหน้า ทั้งนี้ภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจ ดังกล่าว บทบาททหารหญิงเหล่านี้ยังต้องดำเนินภายใต้อำนาจของทหารชายผู้บังคับบัญชาของสาย งานตนดังเดิม แสดงให้เห็นว่าทหารหญิงเป็นเพียงฟันเฟืองในโครงสร้างของกองทัพ แต่ไม่ได้แสดงถึง การมีบทบาทที่แท้จริง ซึ่งจากกรณีดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่ามีเพียงไม่กี่สายงานเท่านั้นที่ทหารหญิงได้รับ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานในหน่วยงานระหว่าง ประเทศ ซึ่งในส่วนศูนย์สันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย นับได้ว่าเป็นสายงาน ตรงในเวทีระหว่างประเทศ จึงมีการสนับสนุนบทบาททหารหญิงให้มีความก้าวหน้าทางสายงาน ทั้งใน ด้านการศึกษาอบรม ลักษณะการทำงาน ตลอดจนตำแหน่งหน้าที่ที่มีความโดดเด่นกว่าสายงานอื่น

6.3 การแบ่งงานกันทำตามบทบาททางเพศ (gender division of labor)

แม้ว่ากองทัพจะตอบสนองข้อมติขององค์การสหประชาชาติ และตอบสนองต่อการเพิ่ม บทบาทของสตรี แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะงานของทหารหญิงไทยในการกิจการรักษาสันติภาพ มัก ไม่ได้บรรจุในตำแหน่งอัตราที่มีหน้าที่ทำการรบโดยตรง เช่น ด้านการแพทย์ การสาธารณสุข การดูแล เหยื่อที่เป็นสตรีและเด็กในพื้นที่ที่ทหารไม่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่รักษาสันติภาพร่วมกับ องค์การสหประชาชาติของทหารหญิงมุ่งสู่การใช้คุณสมบัติเฉพาะของความอ่อนโยนในการเข้าถึงกลุ่ม ที่ได้รับความเดือดร้อนโดยเฉพาะกลุ่มสตรีและเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งลักษณะงานดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึง “บทบาทที่เชื่อมโยงอยู่กับเพศ” (sex role) ก่อให้เกิดการสร้างภาพบทบาทการ ผลิตซ้ำ นำมาซึ่งปัญหาเพศที่ถูกละเลย การผลิตซ้ำความเป็นหญิงที่เกิดขึ้นภายใต้ระบอบชายเป็น ใหญ่ ผลิตซ้ำภาพผู้หญิงที่อ่อนโยน อ่อนหวาน รับมือกับเด็กและสตรีที่เป็นเหยื่อได้ดี ผู้หญิงยังคงมี บทบาทเพียงฝ่ายสนับสนุน มีบทบาทด้านการบริการและการดูแล ในขณะที่เดียวกันทหารหญิงไม่

⁸⁷ Ann Whitehead, "Some preliminary notes on the subordination of women 1," *The IDS Bulletin* 10, no. 3 (1979): 10-13.

สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เทียบเท่าทหารชายได้ อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ปัจจุบัน ภารกิจระหว่างประเทศผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหรือผู้นำยังคงเป็นทหารชาย

จากบทบาททางเพศ ดังที่เคยได้อธิบายไว้โดย ไอเวอร์เซน และ โรเซนเบิร์ก (Torben Iversen and Frances Rosenbluth) กล่าวถึงความก้าวหน้าของผู้หญิงในโครงสร้างสังคมมีความ ผกผันกับบทบาท นำมาซึ่งอำนาจที่ต่ำกว่าเพศชาย⁸⁸ สะท้อนได้ว่าการแบ่งงานตามเพศสภาพนั้น ภายใต้ระบอบชายเป็นใหญ่ ส่งผลให้ผู้หญิงมีสถานะด้อยกว่าผู้ชาย โดยไวท์เฮด (Whitehead) กล่าวถึงการเป็นรองของผู้หญิงโดยมองว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ โดยผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าใน การแบ่งงานระหว่างเพศ⁸⁹ นอกจากนี้มากีว (Maguire) มองว่าการแบ่งงานระหว่างเพศเกิดจากการ กดขี่ของชายนำมาซึ่งแนวคิดสตรีนิยม มุ่งสู่ประเด็นปัญหาทางเพศ ส่งผลต่อการแบ่งชั้นระหว่าง เพศนำมาซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ทำให้ผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง⁹⁰ นอกจากนี้การแบ่งงานระหว่าง เพศยังเกิดขึ้นในระดับชาติและนานาชาติ นำมาซึ่งปัญหาทางโครงสร้างในสังคม แนวคิดเหล่านี้ส่งผล ต่อสังคมในประเทศไทยในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งบริบทกองทัพไทยในด้านการแบ่งบทบาทหน้าที่ ระหว่างทหารชายและทหารหญิงดังแสดงจากตำแหน่งหน้าที่ของทหารหญิง และตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานของทหารชายในโครงสร้างกองทัพ

ดังนั้นแนวความคิดเรื่องการผูกโยงผู้หญิงกับเรื่องสันติภาพ การดูแลเข้าถึงเหยื่อจึงไม่สะท้อน ความก้าวหน้าของสตรีโดยรวม กล่าวคือบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นของทหารหญิงอาจไม่สอดคล้องกับ ความก้าวหน้าของสตรีที่แท้จริง แม้ว่าการมองจากภายนอกจะพบว่าทหารหญิงมีบทบาทมากขึ้นดัง กรณีการส่งเสริมบทบาททหารหญิงไทยเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การ สหประชาชาติ แต่ภายใต้โครงสร้างกองทัพไทยทหารหญิงยังคงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของทหาร ชาย รวมทั้งการแบ่งงานตามเพศสภาพดังที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เช่นโครงสร้างขององค์กรใน หน่วยงานราชการอื่น แม้ว่าปัจจุบันผู้หญิงมีสิทธิมากขึ้นในสังคมผ่านการเรียกร้อง “ความเท่าเทียม ทางเพศ” และ “สิทธิสตรี” รวมทั้งมีการส่งเสริมบทบาทสตรีให้เข้ามาส่วนร่วมหรือแม้กระทั่งการ ส่งเสริมบทบาทผ่านองค์กรสตรี แต่เมื่อศึกษาจำนวนผู้หญิงในองค์กรกลับพบความไม่เสมอภาคทั้ง ทางด้านจำนวนและตำแหน่งหน้าที่⁹¹ และเมื่อศึกษาสถานการณ์ระหว่างประเทศสถิติการทำงานและ

⁸⁸ Torben Iversen and Frances Rosenbluth, "The political economy of gender: Explaining cross national variation in the gender division of labor and the gender voting gap," *American Journal of Political Science* 50, no. 1 (2006); Janet Momsen, *Gender and development* (Routledge, 2009), 10-15.

⁸⁹ Whitehead, "Some preliminary notes on the subordination of women 1," 10-13.

⁹⁰ Patricia Maguire, *Women in Development: An Alternative Analysis* (ERIC, 1984), 65-67.

⁹¹ ดวงพร เพชรคง, ความเท่าเทียมทางเพศ, (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร).

การเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้หญิงในทวีปยุโรป ทวีปซึ่งยึดถือค่านิยมความเท่าเทียมทางเพศ ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ความเสมอภาคกับคนทุกเพศทุกวัยเป็นพื้นฐาน พบว่าการจ้างงานผู้หญิงคิดเป็นร้อยละ 40 - 75 เมื่อศึกษาผู้หญิงที่ทำงานในสาขานักวิทยาศาสตร์ วิศวกร มีเพียง ร้อยละ 33 นอกจากนี้จากการศึกษาค่าจ้างรายชั่วโมงพบว่าผู้หญิงในยุโรปได้รับเงินค่าจ้างต่ำกว่าเพศชายถึงร้อยละ 16⁹²

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสะท้อนได้ว่า ข้อจำกัดทางโครงสร้างของกองทัพที่เป็นสังคมปิตาธิปไตยเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ทหารหญิงไทยมีโอกาสน้อยที่จะได้เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดด้านการคัดเลือกสะท้อนสถาบันทางสังคม ทหาร ความไม่เท่าเทียมทางเพศจากคุณสมบัติต่าง ๆ ความก้าวหน้าทางอาชีพภายหลังจบภารกิจที่ไม่เทียบเท่าทหารชาย รวมถึงการแบ่งงานที่เกิดขึ้นตามเพศสภาพ ปัจจัยดังกล่าวนอกจากเป็นการกีดกันบทบาททหารหญิงแล้ว ยังเป็นการลดโอกาสการส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยผ่านการปฏิบัติหน้าที่ของทหารหญิงในภารกิจรักษาสันติภาพอีกด้วย

7. วิเคราะห์ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น การร้องขอคำสั่งทหารจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ เพื่อเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพนั้น นำมาซึ่งการมีบทบาทมากขึ้นของทหารหญิงไทยในเวทีระหว่างประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ นำมาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ กล่าวคือการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่นคง นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างสัมพันธภาพกับนานาประเทศในมิติต่าง ๆ ซึ่งการส่งทหารหญิงของกองทัพไทยเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ระบบการคัดเลือกทหารเข้าภารกิจดังกล่าวมีความชัดเจน มีกฎเกณฑ์ที่เป็นรูปแบบธรรมสองสะท้อนถึงความก้าวหน้าทางเพศสภาพ เสมือนสตรีมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในโครงสร้างของกองทัพไทย

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมองลึกลงไป ดูเหมือนว่าการส่งเสริมบทบาททหารหญิงในการเข้าร่วมปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการสะท้อนถึงความก้าวหน้าในบทบาทของทหารหญิงไทย แต่ภายใต้โครงสร้างกองทัพไทยที่เน้นการส่งเสริมและสนับสนุนทหารชายมากกว่าทหารหญิงจากรากฐานสังคมปิตาธิปไตย ความแตกต่างทางเพศ รวมทั้งโครงสร้างเชิงอำนาจของกองทัพที่เอื้อต่อความเป็นใหญ่ของทหารชาย การสนับสนุนให้ทหารชายดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาระดับสูงในหน่วยงานหลักของ

⁹² อาจารย์ ถาวรมาศ, "สิทธิสตรีในไทย เปรียบเทียบกับยุโรป," กรุงเทพฯธุรกิจ 2563, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/869589>.

กองทัพ การได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมภารกิจที่สำคัญ แม้ว่าจำนวนทหารหญิงไทยที่เข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพจะมีจำนวนที่มากเมื่อเทียบกับนานาประเทศ แต่ในทางกลับกันจำนวนทหารหญิงในประเทศไทยเองยังคงมีสัดส่วนน้อยกว่าจำนวนทหารชายอยู่มาก รวมทั้งกระบวนการคัดเลือกทหารหญิงเพื่อเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพล้วนมาจากผู้บังคับบัญชาาระดับสูงซึ่งเป็นทหารชายระดับผู้นำกองทัพและผู้นำประเทศ เป็นสาเหตุให้ทหารหญิงถูกจำกัดบทบาท จำกัดชั้นยศและความก้าวหน้าทางอาชีพ และจำกัดบทบาททหารหญิงไทยในการเข้าปฏิบัติงานในเวทีระหว่างประเทศผ่านปฏิบัติการรักษาสันติภาพร่วมกับองค์การประชาชาติ โครงสร้างของกองทัพไทยยังคงแบ่งงานตามเพศสภาพ จากข้อจำกัดเชิงสถาบันที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนถึงความย้อนแย้งของการส่งเสริมบทบาททหารหญิงในกองทัพไทย

เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ รัฐบาลและผู้บัญชาการเหล่าทัพควรเปลี่ยนแนวความคิดโดยพิจารณาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในกองทัพตามความรู้ความสามารถไม่ใช่การพิจารณาจากเพศหรือสถานศึกษา เช่นเดียวกับกองทัพสหรัฐอเมริกาที่มีทหารหญิงเป็นนักบินขับไล่ได้⁹³ ขจัดความเหลื่อมล้ำของทหารหญิงที่เกิดขึ้นในกองทัพดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อที่ผ่านมา สิ่งที่สำคัญที่สุดคือผู้บัญชาการเหล่าทัพต้องตระหนักว่าทหารหญิงเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่รักษาสันติภาพจนได้รับความชื่นชมจากนานาชาติ จึงสมควรที่จะส่งเสริมให้ทหารหญิงมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในโครงสร้างกองทัพ นอกจากนี้ประชาชนทุกภาคส่วนต้องยอมรับและปรับเปลี่ยนความคิดเรื่องเพศเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเท่าเทียมทางเพศอย่างยั่งยืน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁹³ "The Air Force's First Female African American Fighter Pilot Is Paving the Way For Women of Color," *Diverse*, accessed Feb. 1, 2021, <https://diverseeducation.com/article/189264>.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

"22 สิงหาคม 2485: กองทัพอากาศไทยประกาศหา “สาวโสด” มาเป็น “นักเรียนนายร้อยหญิง”."

ศิลปวัฒนธรรม, 2562, accessed 3 มกราคม, 2564, https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_1644.

"การจัดหน่วยกองทัพบก Organization." กองทัพบก, accessed 3 มกราคม, 2564,

<https://rta.mi.th/organization/>

"พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551." กระทรวงกลาโหม, accessed 3 มกราคม, 2564, <https://www.mod.go.th/>.

"ฮาวทูปลดล็อก ศักยภาพผู้หญิง มุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sdgs." salika, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://www.salika.co/2020/09/16/women-power-in-sdgs-goals>.

"พันโทหญิง ดร.ทนพญ.จิราภรณ์ ชมศรี: นักเทคนิคการแพทย์ไทยในเวทีสหประชาชาติ." medtech today, 2560, accessed 1 พฤษภาคม, 2563,

<https://medtechtodayblog.wordpress.com/2017/09/14>.

"ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรกองทัพอเรือ." accessed 3 มกราคม, 2564,

<https://slideplayer.in.th/slide/2105607/8/images/30/>

"เราจะเป็น Un Police." accessed 1 July, 2020,

<https://www.facebook.com/wegonnabeunpol>.

กรมยุทธศึกษาทหารบก. ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วย โรงเรียนเสนาธิการทหารบก พ.ศ.2552, 2552.

"ผู้บังคับบัญชาระดับสูง." กระทรวงกลาโหม, accessed 3 มกราคม, 2564,

<https://www.mod.go.th/Recommend/>.

"ไทยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการเสริมสร้างสันติภาพของสหประชาชาติ." กระทรวงการต่างประเทศ, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://www.ryt9.com/s/mfa/519209>.

"กองทัพอากาศรับสมัครข้าราชการเพื่อสอบคัดเลือกบรรจุในบัญชีรายชื่อพร้อมเรียกปฏิบัติงานการรักษาสันติภาพ." 2564, accessed 1 สิงหาคม, 2563, <https://www.facebook.com/RTAF.PKO>.

"โครงสร้างองค์กร." กองทัพอากาศ, accessed 3 มกราคม, 2564,

<http://www.rtaf.mi.th/th/Pages/organization.aspx>.

"บทสัมภาษณ์ น.ต.หญิง ศิวกร อำทรัพย์." UN On Call List – RTAF, accessed May 1, 2020,

https://web.facebook.com/RTAF.PKO/posts/1994877590833136/?_rdc=1&_rdr.

- "ความเป็นมา." กองบัญชาการกองทัพไทย, accessed 18 มิถุนายน, 2564,
<https://www.rtarf.mi.th/index.php/th/2016-06-23-07-14-52/2016-06-23-07-36-45>.
- กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกองทัพไทย และ
 กองบัญชาการกองทัพไทย พ.ศ. 2557 - 2561. กองบัญชาการกองทัพไทย, 2552.
- "ระเบียบกลาโหมว่าด้วยการบรรจุ การโอน และการบรรจุกลับเข้ารับราชการ พ.ศ. 2529." accessed 1
 พฤษภาคม, 2563, <https://j1.rtarf.mi.th/new/index.php>.
- กองบัญชาการกองทัพไทย, กรมยุทธการทหาร. "แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพ
 ของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ." กองทัพไทย ตุลาคม – ธันวาคม 62 (2562): 31.
- . "แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อ
 สันติภาพ." กองทัพไทย ตุลาคม – ธันวาคม 62: 26.
- . แนวทางการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศักยภาพของทหารหญิงในปฏิบัติการเพื่อ
 สันติภาพ.
- . หนังสือกรมยุทธการทหาร ที่ กท 0304/4410 ลง 25 พ.ย.52 เรื่องรายงานการส่งกำลังทหาร
 เข้าร่วมภารกิจ.
- กองบัญชาการกองทัพไทย, ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร. ทหารหญิงของกองทัพไทย
 ในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพเป็นหน่วย.
- . รายชื่อการสนับสนุนกำลังประเภทบุคคลแก่ภารกิจรักษาสันติภาพ ในห้วง ม.ค.49 - ปัจจุบัน.
- . รายชื่อการสนับสนุนกำลังประเภทบุคคลแก่ภารกิจรักษาสันติภาพ ในห้วง ม.ค.49 - ปัจจุบัน.
- เกตุสมบุญณ์, ณัฐพงศ์. บทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในการสนับสนุนการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ
 ของสหประชาชาติในทศวรรษหน้า. (กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2561).
- "ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยทหารหญิง พ.ศ. 2527." accessed 1 พฤษภาคม, 2563,
<http://www.aavn-school.ac.th/avn/WEB>.
- "ไทยส่งกำลังพลเพื่อดำเนินปฏิบัติการสันติภาพ." Indo-Pacific Defense Forum, accessed 1
 พฤษภาคม, 2563, <http://ipdefenseforum.com>.
- "พันโทหญิง พิมพ์พร สิริเจริญสุข ทหารหญิงไทยกับภารกิจที่ท้าทายในซูดาน." ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อ
 สันติภาพ กรมยุทธการทหาร (peace operations center), accessed 1 มีนาคม, 2563,
<https://j3.rtarf.mi.th/poc/articleMix.php>.
- โดยกองประวัติศาสตร์ทหาร, กรมยุทธการทหารบก. เอกสารประกอบการสอน วิชาประวัติศาสตร์ทหาร.
 ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์, 2554.
<http://1.179.128.11/Book/%AA%D1%E9%B9%B9%D2%C2%BE%D1%B9/31%BB%C3%D0%C7%D1%B5%D4%C8%D2%CA%B5%C3%EC%B7%CB%D2%C3.pdf>.

ถาวรมาศ, อาจารย์. "สิทธิสตรีในไทย เปรียบเทียบกับยุโรป." กรุงเทพมหานคร, 2563.

<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/869589>.

บุญจื่อ, ศรายุทธ. "นายทหารหญิงของกองทัพกับการร่วมภารกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ." ยุทธโศก 1 (2563): 29.

<https://web.facebook.com/PeaceOperationsCenterRTARF/photos/pcb>.

"บทบาททหารหญิงของกองทัพไทยในภารกิจรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ." พิมพ์ไทย, 2563, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://www.pimthai.co.th/27050>.

เพชรคง, ดวงพร. ความเท่าเทียมทางเพศ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

"บทบาทของกองทัพไทยในการเข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพกับองค์การสหประชาชาติ." วิทยาลัยการทัพบก, accessed 1 พฤษภาคม, 2563,

<http://rta.awc.ac.th/sites/default/files/kaarraksaasantiphaaph.pdf>.

"การปฏิบัติในระหว่างการปฏิบัติภารกิจและเมื่อจบภารกิจ." ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, accessed 1 เมษายน, 2564,

<https://j3.rtarf.mi.th/poc/KM/step6.html>.

"รับสมัครนายทหารสัญญาบัตรเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ Dpo และ Dos ของสหประชาชาติในฐานะบุคลากร ยืมตัวจากรัฐบาล ประจำปี 2562 ระยะที่ 2." ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, 2563, accessed 1 เมษายน, 2564,

<https://j3.rtarf.mi.th/poc/flashnews.php>.

"เปิดประสบการณ์ทหารหญิงไทยในภารกิจ “ยูนามิต” ที่ดาร์ฟัวร์." BBC news, 2563, accessed 1 พฤษภาคม, 2563, <https://www.bbc.com/thai/51886123>.

"ประวัติสำนักพระราชวัง." สำนักพระราชวัง, 2535, accessed 3 มกราคม, 2564,

<https://www.royaloffice.th/about-royaloffice/>.

แสงนุศร, ทวีชัย. "วิเคราะห์ อุดมการณ์ ทาง การเมือง การ ปกครอง ของ สมัย สุโขทัย กับ สถานการณ์ ปัจจุบัน." *Journal of Modern Learning Development* 1, no. 1 (2016): 28-38.

"ภัยเผด็จการ ภัยของสตรี." The 101 .World, 2562, accessed 7 กรกฎาคม, 2564,

<https://www.the101.world/women-in-thai-politics/?fbclid=IwAR3TXc7oE83OUvTAqjRwVzxTZnLnD1TO2DyUI50v2ubv4OCT8O5lthFfRe0>.

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์. เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เรื่อง บทบาททหารหญิงกับภารกิจด้านการทหาร. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

ภาษาอังกฤษ

"About Woman, Peace and Security in the Security Council: Women, Peace and Security Agenda." The UN Women, accessed May 1, 2020, <https://www.peacewomen.org/security-council/WPS-in-SC-Council#top>.

Egnell, Robert, and Mayesha Alam. *Women and Gender Perspectives in the Military: An International Comparison*. Georgetown University Press, 2019.

"The Air Force's First Female African American Fighter Pilot Is Paving the Way for Women of Color." *Diverse*, accessed Feb. 1, 2021, <https://diverseeducation.com/article/189264>.

Elveren, Adem Yavuz, and Valentine M Moghadam. "The Impact of Militarization on Gender Inequality and Female Labor Force Participation." 2019.

Forum, World Economy. *Global Gender Gap Report 2020*. (World Economy Forum, 2020). http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf.

———. *Global Gender Gap Report 2021* (World Economy Forum, March 2021). http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf.

Goldstein, Joshua. *War and Gender*. Cambridge University Press, 2001.

Harrison, Deborah, and Lucie Laliberté. "Gender, the Military, and Military Family Support." *Wives and warriors: Women and the military in the United States and Canada* (1997): 35-53.

"Promoting Gender Equality in Muslim Contexts-Women's Voices Must Not Be Silenced." United Nations, accessed May 1, 2020, <https://www.un.org/en/chronicle/article/promoting-gender-equality-muslim-contexts-womens-voices-must-not-be-silenced>.

"Implementation of the Un Security Council Resolutions on the Women, Peace, and Security Agenda in Africa." Peace Operations Training Institute, accessed May 1, 2020, https://www.peaceopstraining.org/courses/un-scrs-women-peace-and-security-africa/?/courses/&gclid=Cj0KCOjw1a6EBhC0ARIsAOiTrHf-rlMOgJHXAJLIRb0fACFCPhRzJeH0wOU1lpi7JEO3qVvOk1zjBkaAvTbEALw_wcB.

Institute, Peace Operations Training. *Lesson/Tactical Techniques for Commander in Un Peacekeeping Operations* New York: Peace Operations Training Institute, 2010.

- Iversen, Torben, and Frances Rosenbluth. "The Political Economy of Gender: Explaining Cross National Variation in the Gender Division of Labor and the Gender Voting Gap." *American Journal of Political Science* 50, no. 1 (2006): 1-19.
- "Rape as a War Crime." UN Chronicle, accessed May 1, 2020, <https://www.un.org/en/chronicle/article/rape-war-crime>.
- Karim, Sabrina, and Kyle Beardsley. "Female Peacekeepers and Gender Balancing: Token Gestures or Informed Policymaking?". *International Interactions* 39, no. 4 (2013/09/01 2013): 461-88. <https://doi.org/10.1080/03050629.2013.805131>.
<https://doi.org/10.1080/03050629.2013.805131>.
- "Are Un Peacekeeping Missions Moving toward "Chapter Seven and a Half Operations?"." accessed May 1, 2020, <https://theglobalobservatory.org/2018/02/peacekeeping-chapter-seven-half>.
- Magley, Vicki J., Craig R. Waldo, Fritz Drasgow, and Louise F. Fitzgerald. "The Impact of Sexual Harassment on Military Personnel: Is It the Same for Men and Women?". *Military Psychology* 11, no. 3 (1999/01/01 1999): 283-302.
https://doi.org/10.1207/s15327876mp1103_5.
https://doi.org/10.1207/s15327876mp1103_5.
- Maguire, Patricia. *Women in Development: An Alternative Analysis*. ERIC, 1984.
- Momsen, Janet. *Gender and Development*. Routledge, 2009.
- Murdoch, Maureen, and MD Nichol. "Violence and with Sexual Harassment While in the Military." *Arch Fam Med* 4 (1995): 411-18.
- "Operation Effect and Woman Peacekeepers: Addressing the Gender Imbalance." The United Nations, 2019, accessed May 1, 2020, http://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational_effect_and_woman_peacekeepers_december_2019.pdf.
- "Operation Effect and Woman Peacekeepers: Addressing the Gender Imbalance." The United Nations, 2020, accessed May 1, 2021, https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operationaleffect_and_women_peacekeepers-31_dec20.pdf.
- "Operation Effect and Woman Peacekeepers: Addressing the Gender Imbalance." The United Nations, 2017, accessed May 1, 2020,

http://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational_effect_and_woman_peacekeepers_december_2017.pdf.

"Operation Effect and Woman Peacekeepers: Addressing the Gender Imbalance." The United Nations, accessed March 1, 2020, <https://peacekeeping.un.org/en/gender>.

"Operation Effect and Woman Peacekeepers: Addressing the Gender Imbalance." The United Nations, 2018, accessed May 1, 2020, http://peacekeeping.un.org/sites/default/files/operational_effect_and_woman_peacekeepers_december_2018.pdf.

"Peace, Dignity and Equality on a Healthy Planet." The United Nations, accessed May 1, 2020, <https://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html>.

"Finding Rapport with Woman I Meet in the Field." UN On Call List - RTAF, accessed May 1, 2020, https://web.facebook.com/RTAF.PKO/posts/1985131388474423/?_rdc=1&_rdp.

"Promoting Women, Peace and Security." United Nations Peacekeeping, accessed 3 May, 2021, <https://peacekeeping.un.org/en/promoting-women-peace-and-security>.

"Uniformed-Gender-Parity-Strategy-2018-2018-Infographic." United Nations Peacekeeping, accessed 3 May, 2021, <https://peacekeeping.un.org/en/file/uniformed-gender-parity-strategy-2018-2018-infographicjpg-0>.

"Roles and Training Standards for Un Military Experts on Mission." United Nations Department of Peacekeeping Operations Department of Field Support, accessed May 1, 2020, <http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/89584/STM%20Military%20Expert%20on%20Mission.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Rutherford, Lauren. "Women, Peace and Security Examining the Impact of Resolution 1325 on Un Disarmament and Demobilization Programs." *Queen's Policy Review* 1 (2010): 11-12. https://www.peacewomen.org/sites/default/files/wps-1325-ddrr_impact1325disarmamentdemobilization_queenspolicyreview_spring2010_0.pdf.

Sultana, Abeda. "Patriarchy and Woman's Subordination: A Theoretical Analysis." *The Arts Faculty Journal* (2010-2011): 14-16.

<https://www.semanticscholar.org/paper/Patriarchy-and-Womens-Subordination%3A-A-Theoretical-Sultana/1b7e4b01c57fe60b562be3609aa2eebe4d348b41>.

Whitehead, Ann. "Some Preliminary Notes on the Subordination of Women 1." *The IDS Bulletin* 10, no. 3 (1979): 10-13.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	เรืออากาศเอกหญิง เกศสุตา ช่างต่อ
วัน เดือน ปี เกิด	20 กันยายน 2534
สถานที่เกิด	ประจวบคีรีขันธ์
วุฒิการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ มหาวิทยาลัยมหิดล
ที่อยู่ปัจจุบัน	171 ม.2 แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 10220

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY